

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 12. aprill 2018
(OR. en)

7809/18

Institutsioonidevaheline
dokument:
2018/0082 (COD)

AGRI 163
AGRILEG 49
CONSOM 106
CODEC 530

ETTEPANEK

Saatja: Euroopa Komisjoni peasekretär,
allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor

Kättesaamise
kuupäev: 12. aprill 2018

Saaja: Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär

Komisjoni dok nr: COM(2018) 173 final

Teema: Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV, milles
käsitletakse toiduainete tarneahelas ettevõtjatevahelistes suhetes
esinevaid ebaausaid kaubandustavasid

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2018) 173 final.

Lisatud: COM(2018) 173 final

Brüssel, 12.4.2018
COM(2018) 173 final

2018/0082 (COD)

Ettepanek:

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,
milles käsitletakse toiduainete tarneahelas ettevõtjatevahelistes suhetes esinevaid
ebaausaid kaubandustavasid**

{SWD(2018) 91 final} - {SWD(2018) 92 final} - {SWD(2018) 93 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku põhjused ja eesmärgid**

Toiduainete tarneahelas osalevad nii põllumajandustootjad, töötajad, turustajad, hulgimüüjad, jaemüüjad kui ka tarbijad. Sagedamini seisavad ebaausate kaubandustavadega silmitsi toiduainete tarneahela väiksemad ettevõtjad, kuna võrreldes suurtega on nende läbirääkimispositsioon üldiselt nõrgem. Eriti tundlikud on ebaausate kaubandustavade suhtes põllumajandustootjad, kuna neil on sageli vähem läbirääkimisjõudu kui tootmisahela järgmistes etappides tegutsevatel ja nende tooteid ostvatel partneritel. Seetõttu on põllumajandustootjatel vähem alternatiivseid võimalusi oma toodete tarbijale viimiseks.

Ollakse üldisel üksmeelel, et ebaausaid kaubandustavasid tuleb ette kogu toiduainete tarneahela ulatuses. Alates 2009. aastast on komisjon pööranud toiduainete tarneahelas esinevatele ebaausatele kaubandustavadele tähelepanu kolmes teatises.

Euroopa Parlamendi 2016. aasta juuni resolutsioonis¹ kutsuti komisjoni üles esitama ettepanekut liidu õigusraamistiku kohta, milles käsitletak ebaausaid kaubandustavasid. 2016. aasta detsembris soovitas nõukogu komisjonil teha aegsasti mõjuhindang, et esitada ettepanek liidu õigusraamistiku või muude kui seadusandlike meetmete kohta ebaausate kaubandustavade käsitlemiseks². Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee avaldas 2016. aasta septembris aruande, milles kutsuti komisjoni ja liikmesriike üles võtma kiireid meetmeid ebaausate kaubandustavade ärahoidmiseks, luues selleks ELi ühtlustatud jõustamisasutuste võrgustiku, mille abil luua ühtsel turul võrdsed tingimused³.

Oma 2016. aasta aruandes tõi komisjon esile mitu täiendavat valdkonda, mille puhul oleks liikmesriikide õigusakte ebaausate kaubandustavade kohta ning valdkondlikke vabatahtlikke algatusi vaja edaspidi tõhustada. Arvestades enne oma volituste lõppemist toimuvaid edasisi arenguid, võttis komisjon kohustuse hinnata uuesti vajadust selliste ELi meetmete järele, millega võidelda ebaausate kaubandustavade vastu. Mõjuhindangu (jagu 3.3) üksikasjalikumast käsitlestest selgub, et paraku ei ole tõhustamisega seotud ootused täiel määral täitunud.

Ebaausate kaubandustavade esinemine võib panna ettevõtja kasumi ja kasumimäära surve all, mille tulemuseks võib olla ressursside ümberpaigutamine ning isegi muidu elujõuliste ja konkurentsivõimeliste turuosaliste ettevõtlusest kõrvaldamine. Näiteks kiirestiriknevate kaupade lepingulise koguse ühepoolne tagasiulatuv vähendamine tähendab ettevõtja jaoks saamata jäänud tulu, kuna tal ei pruugi olla lihtne leida neile kaupadele alternatiivset müügivõimalust. Hilinenud maksmine kiirestiriknevate toodete eest pärast seda, kui need on tarnitud ja ostja on need müünud, on tarnija jaoks täiendav rahaline kulu. Kui tarnijale pannakse kohustus võtta tagasi tema poolt ostjale tarnitud, kuid ostja poolt müümata jäänud tooted, oleks see riski põhjendamatu ülekandmine tarnijale, mis omakorda mõjutaks viimase kavade ja investeeringute kindlust. Kui tarnija on sunnitud aitama kaasa turustaja üldiste laovarude reklaamimisele ilma selle eest vastavat kasu saamata, võib see tema kasumimäära põhjendamatult vähendada.

Põllumajanduspoliitika on kujunenud selgelt turule orienteerituks ning sellises keskkonnas on toiduainete tarneahela hea juhtimine muutunud ettevõtja, eelkõige põllumajandustootja jaoks

¹ Euroopa Parlamendi 7. juuni 2016. aasta resolutsioon ebaausate kaubandustavade kohta toiduainete tarneahelas (2015/2065(INI)).

² [Nõukogu 12. detsembri 2016. aasta järeldused](#), milles käsitletakse põllumajandustootjate positsiooni tugevdamist toiduainete tarneahelas ja ebaausate kaubandustavade vastu võitlemist.

³ [COM\(2016\) 32 \(final\)](#), 30. september 2016.

üha olulisemaks. Ettepanekuga tuleks tagada, et kõnealused ettevõtjad saaksid konkureerida õiglastel tingimustel, aidates seeläbi kaasa ahela üldisele tõhususele. Kui ettevõtjate ebaaus äritegevus, kus kasutatakse oma läbirääkimispositsiooni ära, ei ole keelatud või kui olemasolevad õiguskaitsevõimalused ei ole tõhusad, kahjustab see ahelas tegutsevate ettevõtjate majanduslikku elujõulisust. Selline nõrk juhtimine vähendab tõenäoliselt ka usaldust toiduainete tarneahela üldise õigluse ja toimimisvõimekuse vastu.

Toiduainete tarneahel on omavahel vertikaalselt seotud turgude ahel. Seda iseloomustavad märkimisväärsed erinevused väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ning suurte ettevõtete läbirääkimispositsioonis. Kontsentratsiooni tase esmatootmisele järgnevatel etappidel on kõrgis liikmesriikides kõrge. Mõnikord saavad ebaausate kaubandustavade tõttu kannatada nõrgemad – näiteks põllumajandustootjad, kes ei pruugi ise otse nende tavadega kokku puutuda; seda näiteks juhul, kui ebaausate kaubandustavadega kaasnevad kulud suunatakse piki toiduainete tarneahelat tagasi kõige nõrgema lülini, milleks on sageli põllumajandustootja. Järgmises etapis, näiteks jaemüüja ja töötaja vahel avalduv ebaausa kaubandustava negatiivne mõju võib seega kanduda ahelas tahapoole ning jõuda lõpuks põllumajandustootjani.

Ebaausaid kaubandustavasid käsitlevad eeskirjad 20 liikmesriigis annavad tunnistust märkimisväärsest murest ebaausate kaubandustavade üle riiklikul tasandil. Siiski väärib märkimist see, kui erinevalt liikmesriigid ebaausaid kaubandustavasid käsitlevad. Teatavates liikmesriikides puudub ebaausate kaubandustavade vastane erikaitse täielikult või ei ole see tõhus.

Üldise (lepingulise) õigusega võib teatavad tavad keelustada ja neil, kes on ebaausate kaubandustavade kokku puutunud, on võimalus pöörduda õiguskaitse saamiseks tsiviilkohtusse. Kuid üldist lepinguõigust, niivõrd kui see hõlmab kõnealust praktikat, võib *de facto* olla raske täitmisele pöörata: sageli ei soovi kaubandustehingu nõrgem osapool kaebust esitada, kuna kardab kahjustada oma olemasolevaid ärisuhteid tugevama osapoollega („hirmufaktor“).

Erinevused selles, kuidas liikmesriigid ebaausatele kaubandustavadele õiguslikult lähenevad, toovad kaasa ka erinevad konkurentsitingimused ettevõtjate jaoks. Praeguse killustatud lähenemisviisi kohaselt sõltub kaitse ulatus sellest, kuivõrd liikmesriik ebaausa kaubandustava vastast kaitset kohaldab. Eeskirjade erinevused võivad põhjustada erinevusi konkurentsitingimustes.

Kuna ELi tasandil ametlikud koordineerimisstruktuurid puuduvad, kooskõlastavad liikmesriikide jõustamisasutused oma tegevust väga vähe. Siin võiks koordineerimine liikmesriikides kohaldatavaid jõustamistavasid parandada.

Üks erasektori algatus, millega püütakse ebaausaid kaubandustavasid reguleerida, on vabatahtlik tarneahelaalgatus⁴. Paralleelselt kohustuslike riiklike meetmetega on liikmesriikides samaväärseid riiklike algatusi. Alates tarneahelaalgatuse loomisest on sellel olnud liikmesriikides oluline osa ebaausate kaubandustavade alase teadlikkuse suurendamisel ja õiglase ärikäitumise edendamisel. Algatus on edasi arenenud ja hiljuti nimetati ametisse selle sõltumatu esindaja. Algatusega pakutakse foorumit vaidluste varaseks ja kohtuväliseks lahendamiseks. Tarneahelaalgatusest ei kujune siiski tõenäoliselt ühtset juhtimisraamistikku, mis muudaks riiklikud juhtimismeetmed, sealhulgas jõustamismeetmed ülearuseks. Tarneahelaalgatuses osalemine on vabatahtlik, nii et sellesse ei kuulu kõik toiduainete tarneahela ettevõtjad. Näiteks jaemüüjad on tarneahelaalgatuse liikmed, kuid jaemüügitasandi

⁴ <http://www.supplychaininitiative.eu/>. Tarneahelaalgatus loodi ametlikult 2013. aastal, kuid selle tegevusjuhend ehk nn hea tava põhimõtted on pärit 2011. aastast.

ostuühendused ega põllumajandustootjaid esindavad organisatsioonid selles ei osale. Viimased ei ühinenud tarneahelaalgatusega, sest nende arvates ei taga see kaebust esitava osapoole jaoks piisavat konfidentsiaalsust ning selles ei nähta ette sõltumatuid uurimisi või sanktsioone⁵. Samas osalevad põllumajandustootjaid esindavad organisatsioonid siiski riiklikes tarneahelaalgatustes.

Teatavad vabatahtliku tegevusjuhendi piirangud võivad olla ka struktuursed. Tarneahelaalgatuses puudub võimalus sanktsioone kehtestada ning selle otsuseid ei avaldata (hoiatava mõju puudumine). Omavahelisi vaidlusi ei käsitleta viisil, mis tagaks kaebuste konfidentsiaalsuse, seda isegi mitte menetluse varastes etappides. Lisaks ei ole algatuse raames võimalik teha uurimisi omal algatusel. Kuna tegelikus jõustamises esineb probleeme, osaleb põllumajandustootjaid tarneahelaalgatuses jätkuvalt vähe. Lisaks ole vabatahtliku algatuse raames võimalik lahendada ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate eeskirjade killustatuse probleemi liikmesriikides.

Direktiivi ettepaneku eesmärk on vähendada ebaausate kaubandustavade esinemist toiduainete tarneahelas ja kehtestada kogu ELis minimaalne ühine kaitsestandard, mis koosneb konkreetsete keelatud ebaausate kaubandustavade lühikesest loetelust. Kaitse alla kuuluvad toiduainete tarneahela väikesed ja keskmise suurusega tarnijad, kes müüvad toiduaineid ostjatele, kes ei ole väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad. Selle kohaldamisala eesmärk on aidata kaasa põllumajanduses hõivatud rahvastikuosa rahuldava elatustaseme saavutamisele, mis on ELi toimimise lepingu artikli 39 kohaselt ühise põllumajanduspoliitika eesmärk.

Sätted, milles käsitletakse riiklike pädevate asutuste suhtes kohaldatavaid minimaalseid jõustamisnõudeid, suurendavad kavandatava korra hoiatavat iseloomu. Viimane, kuid mitte vähem tähtis asjaolu on see, et komisjoni loodav jõustamisasutuste vahelise koordineerimise mehhanism võimaldaks vahetada andmeid rikkumismenetluste arvu ja liigi kohta ning luua ka foorumi parimate tavade vahetamiseks, et parandada jõustamise tõhusust.

Kavandatud meetmed on täienduseks liikmesriikides kehtivatele meetmetele ja tarneahelaalgatuse tegevusjuhendile (minimaalse ühtlustamise lähenemisviis).

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Ettevõtjatevahelisi ebaausad kaubandustavad käsitlevaid ELi horisontaalseid eeskirju seni veel ei ole. Ettevõtjatevaheline õiglane turupõhine tegevus on küll direktiivi 2006/114/EÜ (milles käsitletakse eksitavaid tavasid ja võrdleva reklaami nõudeid) konkreetne eesmärk, kuid paraku ei hõlma kõnealuse direktiivi sätted käesolevas ettepanekus käsitletavaid ettevõtjatevahelisi kaubandustavasid.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Konkurentsioiguse kohaldamisala erineb ebaausaid kaubandustavasid käsitlevatest eeskirjadest. Ebaausad kaubandustavad on ühepoolsed tavad, mis enamikul juhtudel ei tähenda konkurentsieeskirjade rikkumist, sest selline rikkumine eeldab turgu valitseva seisundi olemasolu asjaomasel turul ning üldist turgu mõjutava positsiooni kuritarvitamist. Võrdluseks võib tuua, et ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate eeskirjadega reguleeritakse mis tahes olukorda, kus on tegemist ebavõrdse läbirääkimispositsiooniga (enamikul juhtudel ei ole ettevõtjal turgu valitsevat seisundit), ja nendega keelatakse ettevõtjatel kehtestada oma partneritele põhjendamatu, ebaproportsionaalseid või vastutasuta tingimusi või saada või püüda neilt neid saada (ilma et see mõjutaks tingimata kogu turgu). Seega on ebaausaid

---

⁵ Euroopa Komisjoni [aruanne](#) Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettevõtjatevaheliste ebaausate kaubandustavade kohta toiduainete tarneahelas, jaanuar 2016, lk. 8

kaubandustavasid käsitlevad eeskirjad kooskõlas ELi konkurentsieeskirjadega ja täiendavad neid.

Tarbija kaitset ettevõtja vastu käsitlevate ELi algatuste põhjuseks on regulatiivsed erinevused ja vähene kaitse samalaadsete ebaausate kaubandustavade vastu. Mõned liikmesriigid on laiendanud selliseid eeskirju riigi ettevõtjatevahelistele kaubandustavadele. Ettevõtja ja tarbija vahelisi suhteid käsitlevate ELi eeskirjade kontseptuaalne lähenemisviis on tõepoolest võrreldav liikmesriikide kehtivate ettevõtjatevahelisi ebaausaid kaubandustavasid reguleerivate eeskirjadega, mis samuti on suunatud äritehingu suhteliselt nõrgematele osapooltele.

Hilinenud maksmise direktiiviga (2011/7/EL) on nähtud ette, et ettevõtjatevaheliste („ettevõtjad“) äritehingute puhul ei tohiks lepingus sätestatud maksetähtaeg ületada 30 kalendripäeva, mida võib pikendada 60 päevani, kui lepingus ei ole sõnaselgelt kokku lepitud teisiti ja tingimusel, et see ei ole võlausaldaja suhtes äärmiselt ebaõiglane. Seetõttu kasutatakse ettevõtjatevaheliste tehingute puhul siduva maksimaalse maksetähtaja puudumist sageli selleks, et kehtestada palju pikem maksetähtaeg kui see, mis võlausaldajale sobib, või tähtaeg, mis ei ole kaubandustavade või lepingu olemusega põhjendatud. Ettepaneku eesmärk on kehtestada 30 kalendripäeva pikkune maksimaalne maksetähtaeg äritehingute puhul, mis on seotud toiduainete ostu-müügiga ettevõtete vahel. See tähtaeg on siduv ja seda ei tohi mingil juhul ületada. Kuigi käesolev ettepanek on direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate lepingute maksetingimuste suhtes *lex specialis*, kohaldatakse hilinenud maksete esinemise korral siiski hilinenud maksmise direktiivi seoses ülejäänud sätetega, eelkõige selliste osadega nagu maksed ja intressimäärad, hüvitised, ebaõiglased lepingutingimused ja tavad, kiirendatud menetlused maksekäsu saamiseks, maksete ajakavad, omandiõiguse säilitamine.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

ÜPP põhieesmärk on kindlustada põllumajandusega tegeleva rahvastikuosa rahuldav elatustase (ELi toimimise lepingu artikkel 39). ELi põhiseaduslik rõhuasetus tootjate heaolule põllumajandussektoris on ainulaadne ja näitab ühise põllumajanduspoliitika kaasavat vastutust Euroopa põllumajanduse puhul. Aluslepingus on loetletud neli muud ÜPP eesmärki, milleks on: tõsta põllumajanduse tootlikkust, stabiliseerida turud, tagada varude kättesaadavus ja mõistlikud tarbijahinnad.

Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 39 on sätestatud, et ühine põllumajanduspoliitika (ÜPP) peab kindlustama põllumajandusega tegeleva rahvastikuosa rahuldava elatustaseme ning suurendama põllumajanduse tootlikkust, stabiliseerima turge, tagama tarnete kättesaadavuse ja tarbijatele mõistlikud hinnad. ELi toimimise lepingu artiklis 40 on sätestatud, et ühine turukorraldus välistab tootjatevahelise mis tahes diskrimineerimise. ELi toimimise lepingu artiklis 43 on täpsustatud, et ühine turukorraldus tagab liidu piires samasugused kaubandustingimused, kui on riigi siseturul.

Kui liikmesriikides on ebaausaid kaubandustavasid käsitlevad eeskirjad killustatud või puuduvad need üldse, ei tule see kasuks eesmärgile kindlustada põllumajandusega tegeleva rahvastikuosa rahuldav elatustase. Ebaausad kaubandustavad ohustavad põllumajandustootjate kasumlikkust ja vähendavad nende tulu. Nende tavade haldamine kuulub seega ÜPP pädevusse.

See, et ebaausaid kaubandustavasid käsitlev ühine raamistik puudub, on vastuolus muude valdkondadega, mida ÜPPga reguleeritakse ja mis on ettevõtjatele otseselt olulised, nagu

konkurentsieeskirjad, riigiabi eeskirjad ja turustamisstandardid. Nendes valdkondades on ühise turukorraldusega (määrus (EL) nr 1308/2013) kehtestatud ühised eeskirjad, mis on seotud turutingimustega, milles ettevõtjad ELis tegutsevad, ning nende eeskirjadega aidatakse kaasa majanduslikule ja sotsiaalsele ühtekuuluvusele ning võrdsete võimaluste tagamisele ühtsel turul.

ELi toimimise lepingu artikli 38 lõigete 2 ja 3 kohaselt hõlmab ÜPP peamiselt ELi toimimise lepingu I lisas loetletud põllumajandustooteid. Euroopa Kohus on siiski sõnaselgelt kinnitanud, et ELi toimimise lepingu I lisas loetlemata toiduaineid (I lisas olevaid tooteid loetakse aluslepingu mõistes „põllumajandustoodeteks“) võib käsitleda ELi toimimise lepingu artikli 43 alusel vastu võetavates õigusaktides, kui see aitab kaasa ühe või mitme ÜPP eesmärgi saavutamisele ja hõlmab peamiselt põllumajandustooteid⁶.

Lisaks sellele tuleb põllumajandustootjaid ja nende ühendusi (ühistud ja muud tootjaorganisatsioonid) kaitsva lähtekoha puhul võtta arvesse ka kaudset negatiivset mõju, mida põllumajandustootjad kannatavad toiduainete tarneahela järgmistes etappides kasutatud ebaausate kaubandustavade tulemusel. Seda tuleb arvestada näiteks ettevõtjate puhul, kes ise ei ole põllumajandustootjad, kuid kelle nõrk läbirääkimispositsioon tarneahelas muudab nad ebaausate kaubandustavade suhtes haavatavaks. Tootmisahela järgmiste etappide tarnijatele kohaldatav ebaausate kaubandustavade vastane kaitse hoiab ära soovimatud tagajärjed põllumajandustootjatele, mis tulenevad sellest, et tehingud suunatakse näiteks töötlemisetapis investori omandis olevatele konkurentidele, kes ei kuulu kaitse alla (see tähendab, et ostjate õiguslik risk olla süüdistatud ebaausate kaubandustavade eest on väiksem).

Seda arvesse võttes võib ELi toimimise lepingu artikkel 43, millega antakse liidu seadusandjale õiguslikud volitused kehtestada ELi põllumajandusturgude ühine korraldus, olla põhimõtteliselt õiguslik alus meetmetele, mis hõlmavad toiduainete tarneahelas esinevaid ebaausaid kaubandustavasid selliste toiduainetega kauplemisel, mis on saadud põllumajandustootjatelt.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

ELis puuduvad ühised eeskirjad, millega oleks tagatud Euroopa minimaalne kaitsestandard ja millega lähendataks või ühtlustataks liikmesriikide erinevaid ebaausate kaubandustavade vastu võitlemise meetmeid. Ilma ELi meetmeteta ei ole liikmesriikidel sellise lähendamise koordineerimismehhanisme ega selget ajendit oma tegevust ühtlustada. Vaatamata komisjoni teatises antud soovitusel, ei ole ebaausate kaubandustavade vastase kaitse miinimumstandardit liikmesriikides veel olemas.

Teatavates liikmesriikides ei ole ebaausate kaubandustavade eest kaitsvaid eeskirju üldse. Teised ei tegele ebaausate kaubandustavade vastaste meetmete jõustamise oluliste aspektidega. See toob kaasa haavatavate ettevõtjate, eelkõige põllumajandustootjate ebapiisava kaitse. Lisaks peab ütlema, et vaatamata vabatahtlike tegevusjuhendite, sh tarneahelaalgatuse positiivsele mõjule ebaausate kaubandustavade vastase võitluse juhtimisel erasektoris, – niivõrd kui seda eri liikmesriikides rakendatakse –, ei ole võimalik riiklikke juhtimismeetmeid nendega asendada.

Seega on vaja ELi meetmeid, milles käsitletakse ebaausate kaubandustavade vastast vähest kaitset ja millega nähakse ette kogu ELi hõlmav miinimumstandard. Pärast aastaid kestnud arutelu, analüüsi ja soovitusi, mis on olukorda ainult teataval määral parandanud, on ELi õigusakt vahend, millega tagataks selline minimaalne kaitsestandard kogu ELis, sealhulgas koordineerimise ja jõustamise osas.

---

⁶ Euroopa Kohtu 2. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas [C-343/07](#), punktid 50–51.

ELi eeskirjade tõhusus seisneb liikmesriikide jaoks ühises miinimumstandardis, millega tagatakse kaitse neis liikmesriikides, kus ebaausate kaubandustavade vastased eeskirjad praegu puuduvad. Valitud lähenemisviis on proportsionaalne tekkinud probleemiga ja liikmesriikides kehtivate meetmetega. Selles ei sätestata ebaausaid kaubandustavasid käsitleva kõikehõlmava ELi raamistiku loomist liikmesriikides. Kooskõlas minimaalse ühtlustamise lähenemisviisiga käsitletakse selles lähenemisviisis ilmselgelt ebaausate kaubandustavade lühikest loetelu, kuid jäetakse liikmesriikidele võimalus säilitada või näha ette ulatuslikumad meetmed. Ebaausaid kaubandustavasid käsitlevaid kaugemaleulatuvaid riiklikke eeskirju ja vabatahtlikke tegevusjuhendeid, nt tarneahelaalgatus, ei asendata, vaid pigem täiendatakse. Seepärast eeldatakse, et ELi miinimumstandardid tekitavad pigem sünergiat kui tühistavad varasemate kordadega loodud eelised. Teiseks sätestatakse kavandatud direktiivis tõhusad jõustamisvõimused, mis on osutunud tõhusaks hirmufaktori kõrvaldamisel, samuti suurendatakse ettepanekuga hoiatavat mõju ja parandatakse õiguskaitsevõimalusi liikmesriikides. Ka siin järgitakse minimaalse ühtlustamise lähenemisviisi, mille puhul tuginetakse pigem liikmesriikide jõustamisasutustele kui mõnele tsentraliseeritud jõustamisasutusele. Kolmandaks hõlmab kavandatav direktiiv komisjoni loodavat jõustamisasutuste koordineerimisvõrgustikku, mis võimaldab vahetada parimaid jõustamisavasid ning pakub platvormi ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate eeskirjade kohaldamise arutamiseks ja parandamiseks. Ühendkuningriigi Groceries Code Adjudicator'i (kohtunik esmatarbekaupade koodeksi alusel) kogemused ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate eeskirjade jõustamisel on näidanud, et tõhus kaitsekord võib ebaausate kaubandustavade esinemist vähendada ja nende vastast tõhusat õiguskaitset parandada.

ELi tasandi meetmed, mis täiendavad liikmesriikide süsteeme ja tarneahelaalgatust, koosnevad ebaausaid kaubandustavasid käsitlevatest ühiseeskirjadest, mille eesmärk on parandada toiduainete tarneahela juhtimist ja saavutada eesmärk tagada põllumajanduses hõivatud rahvastikuosale rahuldav elatustase (ELi toimimise lepingu artikkel 39). Vastuvõetud lähenemisviis seisneb osalises (minimaalses) ühtlustamises ja selles võetakse arvesse turuosaliste vahel sõlmitud turupõhiste kokkulepete positiivset mõju. Kuna ebaausaid kaubandustavasid esineb kogu toiduainete tarneahela ulatuses ning nende mõju kandub tõenäoliselt edasi põllumajandustootjatele, on mõistlik käsitleda neid terviklikult ja vaadelda neid kogu ahela ulatuses.

- **Proportsionaalsus**

Mõjuhinnangus käsitletud variandipakettide erinevused olenevad variantide eesmärgist. Kui vaadelda nende sobivust probleemi tõhusaks lahendamiseks, siis aitavad kõik põhimõtteliselt saavutada seatud eesmärgid, milleks on vähendada ebaausate kaubandustavade esinemist ja tegeleda vähem kaitstud ettevõtjate olukorraga. Seda arvestades saab ELi soovitude abil teha seatud eesmärkide osas ainult nii palju kui võimalik. Komisjoni poolt liikmesriikidele 2014. ja 2016. aastal antud soovitusel ja tarneahelaalgatus ei ole täit mõju avaldanud, seda osaliselt põhjusel, et teatavad tulemused võivad sõltuda ühisest kohustuslikust lähenemisviisist. Sellest tulenevalt on käesolevas direktiivis valitud lähenemisviis tõhusam, kuna sellega tagatakse liikmesriikides ühise minimaalse kaitsetaseme eesmärgi saavutamine, ja nagu teatavate liikmesriikide näidetest nähtub, lahendatakse mõned ebaausate kaubandustavade seotud probleemid, sealhulgas jõustamisega seotud puudused. Sama analoogia põhjal tundub, et vähem sekkuvate vahendite abil ei õnnestu jõuda eesmärgini sama tõhusalt.

Kasutatud lähenemisviis on eri viisidel läbimõeldum ja seega taotletava eesmärgiga proportsionaalne. Kavandatakse osalist, mitte täielikku ühtlustamist. Liikmesriikidel on jätkuvalt võimalik kehtestada ebaausaid kaubandustavasid käsitlevad eeskirjad, milles minnakse kaugemale kui minimaalsed kaitsestandardid, mille kehtestamine on käesoleva direktiivi eesmärk (tingimusel, et kohaldatakse asjakohast ELi õigust). Lisaks pakutakse

direktiivis välja lähenemisviis, mis põhineb liikmesriikide poolset detsentraliseeritud jõustamisel. Direktiiviga täiendatakse olemasolevaid eeskirju, sealhulgas selliseid vabatahtlikke algatusi nagu tarneahelaalgatus. Seega ei ole direktiivi eesmärk määrata kindlaks kõik tavad, mis võiksid olla ebaausad kaubandustavad, vaid kehtestada keelatud ebaausate kaubandustavade lühike loetelu. Kaitse kohaldamine piirdub toiduainete tarneahelas tegutsevate VKEdest tarnijatega ning see ei mõjuta suurettevõtjatevahelisi kaubandussuhteid, kuna ebaausad kaubandustavad puuduvad viimaseid tõenäoliselt vähem või tulevad nad ebaausate kaubandustavade põhjendamatu survega eeldatavalt toime ning nende puhul ei toimi mõjuhinnangu aruandes nimetatud hirmufaktor samal viisil kui väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate puhul.

Mõjuhinnangu jagudes 3.2 ja 3.3 käsitletakse proportsionaalsust. Eelistatud variandi omadusi, mis muudavad ettepaneku eespool kirjeldatud tähenduses proportsionaalseks, käsitletakse jagudes 5 ja 6 ning lõpuks jaos 8, kus on esitatud eelistatud variant.

- **Vahendi valik**

Valitud vahend on direktiiv, kuna pehme õiguse põhimõtte ei ole piisav, et tagada soovitud võrdsed miinimumtingimused. Direktiivi kinnitamine ebaausate kaubandustavade vastu võitlemise meetme asjakohase vahendina on mõttekas ka subsidiaarsuse seisukohalt: direktiiviga saavad liikmesriigid integreerida miinimumkaitse oma riiklikku korda viisil, mis on kooskõlas nende õigus- ja haldusnormidega.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Kuna ELi õigusraamistikku ebaausate kaubandustavade käsitlemiseks ei ole veel olemas, puudub praeguses etapis võimalus anda ELi meetmete toimimise kohta tõenditel põhinevat hinnangut. Samas on mõned liikmesriigid teinud ebaausate kaubandustavade vastase poliitika tõhususe ja tulemuslikkuse eel- või järelhindamisi.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Konsultatsiooniprotsess hõlmas konsultatsioone esialgse mõjuhinnangu kohta, avalikku konsultatsiooni, toiduainete tarneahela konkreetsete sidusrühmadega konsulteerimist (toiduainete tarneahela ettevõtjad ja tarbijaorganisatsioonid), liikmesriikidega konsulteerimist, toiduainete tarneahela ebaausate kaubandustavade alast akadeemilist seminari (mille korraldas Teadusuuringute Ühiskeskus), toiduainete tarneahela sidusrühmadega toimunud erakorralisi kohtumisi ja ÜPP kodanikuühiskonna dialoogi rühmade kaasamist. Konsulteerimise eesmärk oli eelkõige tõendite kogumine mõjuhinnangu aruande koostamiseks.

Sidusrühmi kutsuti üles esitama märkusi ja tõendeid probleemi kindlakstegemise, poliitikaeesmärkide, ELi meetmete vajaduse, poliitikavariantide, nende tõenäolise mõju ning rakendamise, sealhulgas järelevalve ja jõustamise teemal.

Enamik sidusrühmi märkis, et toiduainete tarneahelas tuleb sageli ette kahjulikult mõjuvaid ebaausaid kaubandustavasid, ning nad toetavad ELi tasandi õiguslikke meetmeid (välja arvatud jaekaubandussektor), sealhulgas minimaalseid jõustamisstandardeid. (Suured) jaemüüjad ei nõustu sellega, et ebaausad kaubandustavad on laialt levinud, ja on ELi meetmete vastu. Tarbijaorganisatsioonid osales konsultatsioonides vähe, kuid nad väljendasid huvi osaleda seadusandlikus etapis.

90 % avalikule konsultatsioonile vastanutest nõustus või nõustus osaliselt, et toiduainete tarneahelas on olemas tavad, mida võib käsitada ebaausate kaubandustavadena. Need

tulemused olid üldiselt sarnased kõigi sidusrühmade (tootjad, töötajad, kauplejad, teadlased jne) puhul, välja arvatud jaemüügisektor (12 % nõustus või nõustus osaliselt, et toiduainete tarneahelas esineb ebaausaid kaubandustavasid). Konsultatsioonide käigus kindlaks tehtud kõige kahjulikumad tavad on suures osas samad, mis tehti kindlaks tarneahelaalgatuse hea tava põhimõtetes. Üldiselt arvas 87 % vastanutest, et meetmeid peaks võtma Euroopa Liit (koos liikmesriikidega – 58 %, üksinda tegutsedes – 29 %). Eeskirjade jõustamise tõhususega seoses nimetasid vastajad olulisimatena järgmisi aspekte: uurimiste ja tulemuste läbipaistvus (94 %), trahvimisvõimalus eeskirjade rikkumise korral (93 %), võimalus esitada kollektiivseid kaebusi (92 %), suutlikkus võtta vastu ja käsitleda konfidentsiaalseid kaebusi (89 %), pädeva asutuse määramine (89 %) ja suutlikkus korraldada uurimisi (73 %).

Sidusrühmade panus kaasati mõjuhindangu analüüsi kogu teksti ulatuses ja seda võeti direktiivi ettepanekus arvesse. Kuigi enamik sidusrühmi nõudis toiduainete tarneahelas esinevate mitut liiki ebaausate kaubandustavade ulatuslikumat reguleerimist, on komisjoni ettepanekus esitatud piiratud lähenemisviis, mis hõlmab vaid väheseid eriti kahjustavaid ebaausaid kaubandustavasid. Komisjon nõustub suures osas enamiku sidusrühmadega, et liikmesriikide asutuste kindel jõustamisvõimekus ja jõustamise koordineerimine ELi tasandil on olulised teemad.

- **Ekspertiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Lisaks sidusrühmadega peetud eespool kirjeldatud konsultatsioonidele tugines mõjuhindang suures osas teaduslikele, õiguslikele ja praktilistele teadmistele. Lähteolukorra kindlakstegemiseks koguti teavet liikmesriikidelt ning seda töötlesid ja analüüsisid välised õigusekspertid; liikmesriikidelt koguti ka lisateavet variantide võimaliku mõju kohta, samuti koguti avalikult kättesaadavat teavet. Üldisemas plaanis sisaldab mõjuhindangu tõendusmaterjal andmeid ja teavet, mis on saadud eespool nimetatud konsultatsioonide käigus, akadeemilise seminari ning tehnilise aruande ja kirjanduses avaldatud sõltumatute ülevaadete kaudu ning arvamustevahetuses selliste liikmesriikide ja kolmandate riikidega, kellel on kogemusi ebaausate kaubandustavade reguleerimisel. Näiteks oma 2008. aasta aruandes „The supply of groceries in the UK market investigation“ (Toidukaupade tarned Ühendkuningriigi turu-uuringus) leidis Ühendkuningriigi konkurentsiamet, et teatavad ebaausad kaubandustavad võivad avaldada konkurentsile ja tarbijate heolule negatiivset mõju. Siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEde peadirektoraadi 2016. aasta uuringus arutas Areté, millised on tarneahelaalgatuse piirangud ebaausate kaubandustavade käsitlemisel. Ebaausaid kaubandustavasid käsitlevas 2013. aasta aruandes kinnitas SEO, et ebaausate kaubandustavade puhul on oma roll hirmul kättemaksu ees.

Lisaks sellele kasutati mõju hindamisel nii Teadusuuringute Ühiskeskuse, eelkõige selle põllumajanduse majandamise üksuse teadlaste kui ka põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi majandus- ja õigusekspertide eksperditeadmisi.

Toiduainete tarneahelas esinevate ebaausate kaubandustavade teemaline akadeemiline seminar

Koos põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadiga korraldas Teadusuuringute Ühiskeskus 2017. aasta juulis seminari „Toiduainete tarneahelas esinevad ebaausad kaubandustavad“. Üle tosina seminaril osaleja oli tulnud nii ELi kui ka USA ülikoolidest.

Võttes aluseks seminari tulemused ja toetudes seminari akadeemilistele ettekandjatele, koostas Teadusuuringute Ühiskeskus tehnilise aruande, milles kinnitatakse ebaausate kaubandustavade esinemist toiduainete tarneahelas ning viidatakse ulatuslikule regulatiivsele ja analüüsigegevusele selles vallas.

Uuring: ebaausaid kaubandustavasid käsitlevad riiklikud eeskirjad liikmesriikides

Küsimustikul põhinevat lähenemisviisi kasutades küsis komisjon liikmesriikidelt tagasisidet nende kogemustest ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate eeskirjade ning andmete ja teabe kohta, mida nad võiksid selles küsimuses jagada. Eelkõige paluti liikmesriikidel i) ajakohastada 2015. aastal varasemas uuringus kogutud teavet ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate riiklike õigusaktide olemasolu, rakendamise ja jõustamise kohta, ii) jagada teavet mõjuhindangute kohta, mida nad on teinud otsuste tegemiseks ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate riiklike eeskirjade küsimuses, ning iii) esitada teavet ja andmeid selle kohta, millised olid ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate riiklike eeskirjade kehtestamisest tulenevad halduskulud riiklikele haldusasutustele.

Liikmesriikide vastuseid kasutati sisendina, et koostada ülevaade „Erieeskirjad, millega reguleeritakse liikmesriikides ebaausaid kaubandustavasid, mida esineb ettevõtjatevahelise jaekaubanduse tarneahelas“ (Cafaggi, F. ja P. Iamiceli, mõjuhindangu lisa F). Lisaks kasutas põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat mõjuhindangu projekti koostamisel ja eri variantide kavandamisel liikmesriikide hinnanguid selle kohta, millised olid neil ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate riiklike eeskirjade sisseviimisest ja jõustamisest tulenevad halduskulud riiklikele haldusasutustele.

Ebaausate kaubandustavade reguleerimise mõju analüüs

Konkurentsi peadirektoraadi peaökonoomist analüüsis ebaausate kaubandustavade reguleerimise võimalikku mõju toiduainete tarneahelas, tehes sealhulgas kindlaks eri liiki tavade reguleerimise võimalikud eelised ja puudused (ettevõtjate ja tarbijate jaoks).

• **Mõjuhindang**

Põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat esitas mõjuhindangu õiguskontrollikomiteele 21. veebruaril 2018. Õiguskontrollikomitee esitas negatiivse arvamuse 23. veebruari 2018. Komitee leidis, et mõjuhindangu kallal on veel vaja tööd teha ja palus mõjuhindangu aruande uuesti esitada. Komitee tuvastas mitu puudust, mida tuli läbivaadatud versioonis käsitleda. Mõjuhindangu aruande läbivaadatud versioon esitati õiguskontrollikomiteele 5. märtsil 2018 ja komitee esitas 12. märtsil 2018 teise arvamuse, mis oli positiivne, kuid teatavate reservatsioonidega. Ülevaade komitee soovitustest ja tehtud muudatustest esitatakse mõjuhindangu 1. lisas.

Eri poliitikavariandid on esitatud ja neid käsitletakse mõjuhindangu jaos 5. Seejärel hinnatakse neid variante ja kombineeritakse mitme tõenäolise eri variandipaketiga (jagu 6.4). Eelistatud variandipakett on esitatud jaos 8. Kasutatud metoodikat ning pakettide ja nende aluseks olevate elementide tõhususe ja tulemuslikkuse hindamist kirjeldatakse lisa E.

Variantide elementide puhul on olulised järgmised kaalutlused. ELi toiduainete tarneahelas esinevaid ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate eeskirjade üksikasjalik ühtlustamine ei tundu olemasolevate tõendite põhjal olevat põhjendatud. Osaline ühtlustamine ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate eeskirjadega võimaldab liikmesriikidel kehtestada rangemad ebaausaid kaubandustavasid käsitlevad eeskirjad ning samal ajal kehtestatakse ELis ühine miinimumstandard, mis toetab ebaausate kaubandustavade vähendamise eesmärki.

Ebaausaid kaubandustavasid keelustava üldise klausliga tagataks liikmesriikides ebaausate kaubandustavade vastase kaitse ühine standard. Kuigi liikmesriikide asutused tõlgendaksid seda juhtumipõhiselt, tekitaks see ootusi ühtse kohaldamise suhtes. Üldine klausel võib seega tuua *de facto* kaasa teatava ühtlustamise, mis võib tekitada pingeid seoses liikmesriikide olemasolevate kordadega, mis sageli tuginevad oma õiguses üldistele riiklikele keeldudele. Konkreetsete ebaausate kaubandustavade keelustamisel, mis on käesolevas direktiivi ettepanekus kasutatud lähenemisviis, ei ole sellist laia *de facto* ühtlustavat mõju. Konkreetsetele ebaausatele kaubandustavadele suunatud konkreetsed keelud vähendavad ka

äritehingute õiguslikku ebakindlust, mis võib tuleneda üldisest keelust. Tänu oma spetsiifilisusele peaksid eeskirjad olema ettevõtjate jaoks prognoositavad ja toimivad nende asutuste jaoks, kellele on usaldatud nende jõustamine.

Vaja oleks teha vahet tavadel, mis on osapoolte vahel sõlmitud tarnelepingutes enne tehingu alustamist selgelt ja ühemõtteliselt ette nähtud, ning tavadel, mida esineb pärast tehingu alustamist, ilma et nendes oleks enne selgelt ja ühemõtteliselt kokku lepitud. Esimene tavade kategooria tõenäoliselt suurendab tõhusust, samas kui teine kategooria seda osapoolte jaoks tõenäoliselt ei tee. Teatavate ebaausate kaubandustavade kindlaksmääramine käesolevas ettepanekus võimaldab seega osapoolte vahelisi kokkuleppeid, välja arvatud juhul, kui neid ei saa mõistlikkusest lähtuvalt pidada tõhusust tekitavaks, näiteks kui need annavad tugevamale osapooltele ebamäärased ja määratlemata volitused teha ühepoolselt otsuseid selliste tavade kohta pärast tehingu algust (prognoosimatus), või seetõttu, et mõned tavad on oma olemuselt ebaõiglased.

Kavandatavate ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate eeskirjade puhul keskendutakse ELi toimimise lepingu I lisas loetletud toodetele, mis on mõeldud kasutamiseks toiduna, ning toiduainete tarneahelas kaubeldavatele töödeldud põllumajandustoodetele; seega on hõlmatud kõik turustatavad toiduained. Kui selliseid tooteid ostab ostja, kes ei ole VKE, peab ta järgima ebaausaid kaubandustavasid käsitlevaid ELi eeskirju. See laiaulatuslik kohaldamisala on kooskõlas tarneahelaalgatuse lähenemisega ja ebaausate kaubandustavade vastaste meetmetega liikmesriikides. Üksnes I lisas loetletud põllumajandustoodete hõlmamine võib tekitada tarneahelas moonutusi, mis võivad lõppkokkuvõttes mõjutada negatiivselt kauplemist põllumajandustoodetega ja põllumajandustootjaid.

Toiduainete tarneahela väikeste ja keskmise suurusega tarnijate sihipärane kaitsmine on õigustatud, sest läbirääkimisjõu puudumise tõttu ei saa nad ise ennast sageli ebaausate kaubandustavade eest kaitsta. Samuti on oht, et suuremate ettevõtjate lepingulisi suhteid mõjutavad meetmed võivad tekitada soovimatuid negatiivseid tagajärgi. Seega, kuigi mõjuhinnaangus on ebaausad kaubandustavad määratud kindlaks absoluutse õigluse seisukohast, on sihtotstarbeline kaitse praeguses etapis proportsionaalsem. Samal põhimõttel tuleb eeskirju kohaldada toiduainete tarneahela muude kui väikeste ja keskmise suurusega ostjate suhtes, kes ise võivad kasutada oma läbirääkimispositsiooni väiksemate ettevõtjate suhtes viisil, mis võimaldab ebaausate kaubandustavade kasutamist.

Ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate eeskirjade järelevalve eest vastutavatele pädevatele asutustele antud teatav menetlusjõud – ja eelkõige sellise ametiasutuse olemasolu – on aidanud ettevõtjatele näidata, et tõhus jõustamine on olemas, ning see aitab tegeleda algpõhjustega, mille tõttu need, kes on ebaausate kaubandustavade kokku puutunud, pole kaitset taotlenud (hirmufaktor). Seepärast peavad liikmesriigid määrama ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate eeskirjade jõustamise eest vastutava pädeva asutuse, kellele antakse teatavad minimaalsed jõustamisvolitused, mille puhul on lähtutud liikmesriikide olemasoleva korra rakendamisel esinevatest parimatest tavadest.

ELi eeskirjadega peaks kaasnema pädevate asutuste vaheline koordinatsioonimehhanism, millega tagatakse eeskirjade kooskõlastatud kohaldamine, ning see peaks hõlbustama parimate tavade vahetamist. Oluline oleks ka koguda andmeid liikmesriikide aruannetest, kust võib saada teavet meetmete edaspidiseks läbivaatamiseks. Komisjon abistaks võrgustikku, korraldades liikmesriikide pädevate asutuste esitatud kohaldamisaruannete alusel iga-aastaseid kohtumisi.

Kvantitatiivselt on keeruline täpselt hinnata, kui suurt kasu ettevõtjad ebaausaid kaubandustavasid käsitlevatest eeskirjadest saavad. Samas on igal vaatluse alla võetud

ebaausal kaubandustaval siiski selge negatiivne mõju nende netotulule riski põhjendamatu ülekandmise ja ebakindluse tekitamise tõttu, st kulude tõttu, mis konkurentsivõimelistel turgudel ei oleks osa nende ettevõtlustegevusest. Peaaegu kõik kõnealuses mõjuhindangus viidatud arvukatele uuringutele vastajad väljendasid oma muret ebaausate kaubandustavade ja neist tuleneva kahju pärast, kuid neil oli ka ootusi seoses ebaausate kaubandustavade avalike (EL) eeskirjade ja nende tõhusa jõustamisega. Näiteks Ühendkuningriigi Groceries Code Adjudicator'i (kohtunik esmatarbekaupade koodeksi alusel) aruandest selgub, et eeskirjade jõustamine on osutunud ebaausate kaubandustavade vähendamisel tõhusaks.

Hinnangud ebaausate kaubandustavade tekitatud kahju kohta on esitatud mõjuhindangu jagudes 2.5 ja 6.2.1. Põllumajandustootjaid ja -ühistuid hõlmava 2013. aasta uuringu kohaselt, mis põhineb ebaausate kaubandustavade laial määratlusel, on ebaausate kaubandustavade tekitatud kahju hinnanguliselt üle 10 miljardi euro aastas. Toiduainetootjad, kes osalesid 2011. aasta uuringus, mis põhines ebaausate kaubandustavade laial määratlusel, teatasid, et ebaausate kaubandustavade seotud kulud moodustasid 0,5 % nende käibest, mis oleks võrdne 4,4 miljardi euroga, kui ekstrapoleerida see kogu toiduainetööstuse käibele kõnealusel aastal.

Ebaausate kaubandustavade esinemise vähendamisest saadavaks eeldatavaks kasuks võib lugeda selliste tugevamate ettevõtjate kulusid, kes on neid tavaliselt rakendanud, kuid ei tohi seda ebaausate kaubandustavade eeskirjade tõttu enam teha. Kuid kui võtta aluseks ühiskondlikud kaalutlused õigluse teemadel, siis ei peeta sellist kasu, mis tuleneb tarnijate suhtes kohaldatavatest ebaausatest kaubandustavade, siiski õigustatuks. Siit järeldub, et ebaausate kaubandustavade keelustamisest saadav kasu kaalub selle konkreetse kahju üles.

Peamised kulud ettevõtjatele, kelle suhtes ebaausaid kaubandustavasid käsitlevaid eeskirju kohaldatakse, on nõuete täitmisega seotud kulud. Sellega seoses on nõuete täitmisega seotud kulud üksnes koolituse ja eeskirjade järgimise kulud. Ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate kavandatavate eeskirjadega ei nõuta ettevõtjalt teatavat tegevust, reeglitega keelatakse üksnes teatav käitumine, mida peetakse ebaausaks. Lisaks sellele on tarneahelaalgatusele allakirjutanud juba kandnud kulud, et täita tarneahelaalgatuse vabatahtlikku tegevusjuhendit. Üks suur jaemüüja kulutas näiteks 200 000 eurot töötajate ühekordseks tarneahelaalgatuse vabatahtliku tegevusjuhendi teemaliseks koolituseks.

Ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate eeskirjade osaline ühtlustamine ELi tasandil avaldab tarbijatele eeldatavasti piiratud mõju. Avaliku konsultatsiooni käigus ei ole ettevõtjad üldiselt väitnud, et ebaausad kaubandustavad (nt tarneahelaalgatuse kaudu) toovad tarbijatele kaasa eeliseid, näiteks madalamad jaehinnad, mis on võimalikud tänu kasumimääradele, mis saadi ebaausate kaubandustavade kasutamise teel tarneahela eelnevate etappide tarnijatelt. Mõnikord väidetakse, et jaehindu mõjutavad negatiivselt alla tootmishinna müümise keelud, kuid see teema ei kuulunud mõju hindamise alla. Konsultatsioonis osalenud tarbijaorganisatsioonid julgustavad ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate avalike eeskirjade kehtestamist, sest nad eeldavad, et ebaausad kaubandustavad avaldavad pikas perspektiivis jaehindadele negatiivset mõju.

Liikmesriigid peavad ebaausaid kaubandustavasid käsitlevad eeskirjad siseriiklikku õigusesse üle võtma. Direktiivi valik jätab liikmesriikidele kaalutusõiguse, kuidas kõnealust ülevõtmist rakendada. Liikmesriikidel ei tohiks keelata võtta vastu ja kohaldada oma territooriumil rangemaid riiklikke õigusakte, mis kaitsevad väikeseid ja keskmise suurusega ostjaid ja käesolevas direktiivis eraldi nimetatud tarnijaid. Ebaausate kaubandustavade suhtes on liikmesriikides aastate jooksul kohaldatud mitmesuguseid erinevaid õiguslikke meetmeid. Sellest tulenevalt on enamik liikmesriike juba kehtestanud ebaausate kaubandustavade juhtimise raamistiku. Ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate ELi eeskirjade mõju

liikmesriikide õigusaktidele sõltub kehtivatest siseriiklikest eeskirjadest (nende kohaldamisalast). Kui raamistik puudub, peaks liikmesriik rakendama uusi meetmeid, sealhulgas määrama jõustamisasutuse. Kuid teatavatel juhtudel ja arvestades mõne liikmesriigi praktikat, võib laiendada ka mõne olemasoleva asutuse (nt riikliku konkurentsiasutuse) volitusi. Seega võivad liikmesriikides olemasolevad struktuurid selliseid rakenduskulusid teataval määral katta ja kõnealused kulud oleksid väiksemad. Näiteks olid Ühendkuningriigi Groceries Code Adjudicator'i (kohtunik esmatarbekaupade koodeksi alusel) kulud 2015/2016. majandusaastal 1 786 000 Inglise naela ja 2016/2017. majandusaastal 622 000 Inglise naela. Suurem osa erinevusest tuleneb ühe jaemüüja ulatuslikust uurimisest 2015/2016. aastal.

Lisaks ei eeldata, et ebaausaid kaubandustavasid käsitlevatel eeskirjadel oleks märkimisväärset otsest mõju keskkonnale, kuigi ettevõtjad, kelle suhtes ebaausaid kaubandustavasid ei kasutata, võivad saada endale suurema majandusliku kasumimäära, et investeerida keskkonda säästvasse ja kliimasõbralikku tootmisse ning vältida toidujäätmete teket, või võivad nad tunda väiksemat survet kompenseerida kaotatud kasumimäära sellega, et teevad järeleandmisi keskkonna- ja toiduohutust käsitlevate õigusaktide täitmisel.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Eeldatavasti saavad VKEd ettepanekust kasu. Kuigi VKEd võivad samuti kanda nõuete täitmisega seotud kulusid, ei tõstatatud seda teemat konsultatsiooni vastustes. Lisaks sellele kohaldatakse juba ettevõtja suurusest olenemata vabatahtlikke eeskirju, näiteks tarneahelaalgatust.

- **Põhiõigused**

EL järgib põhiõiguste kõrgeid standardeid. Õiglane ja tõhus ebaausate kaubandustavade vastase kaitse süsteem aitab kaasa sidusrühmade võimekusele äritegevusega tegeleda (vt Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 16). Liidu õigusaktides tuleb järgida hartas sätestatud õigusi (artiklid 51 ja 52). Jõustamisvolitused tuleb seega välja töötada viisil, mis on kooskõlas kaitseõiguse põhimõttega (põhiõiguste harta artikkel 48), näiteks nähes ette tõhusad õiguskaitsevahendid karistusi määrava jõustamisasutuse otsuse vastu. Eelkõige tuleb leida tasakaal kaitseõiguse osas kaebuste konfidentsiaalsel käsitlemisel.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanekul oleks ELi eelarvele piiratud mõju. Sellega kaasneks üks iga-aastane liikmesriikide jõustamisasutuste koordineerimiskoosolek Brüsselis ning ühe elementaarse veebisaidi loomine ja haldamine komisjoniga teabevahetuse tagamiseks.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Eurostati andmebaasis puudub ELi tasandil asjakohane statistika, mis võiks pakkuda käesoleva direktiivi järelevalve ja hindamise lähteandmeid. Komisjon kasutab kas Eurostati kaudu või otse ühise turukorralduse raames kogutud tootja-, töötleva- ja tarbijahinnastatistika, millel tugineks direktiivi järelevalvet ja hindamist toetav ökonomeetiline töö.

Järelevalve ja hindamine tuginevad seega andmetele, mis kogutakse käesoleva direktiivi jaoks peamiselt riiklike pädevate asutuste aastaaruannetest. Sellistes aruannetes kirjeldatakse üksikasjalikult asutuste tegevust käesoleva direktiivi kohaste eeskirjade kohaldamisel ja jõustamisel, näiteks saadud kaebuste arv (konfidentsiaalsed või mitte), algatatud uurimiste arv

(omal algatusel või taotluse alusel) või selliste juhtumite osakaal, mille puhul tuvastati rikkumine. Aastaruanded hõlmavad ka konkreetseid tavasid ja kogemusi, et hõlbustada parimate tavade vastuvõtmist. Seda täiendavad ka ELi ettevõtjaid (põllumajandustootjatest kuni jaemüüjateni) hõlmavad uuringud, milles uuritakse nende arusaamu ning mida mõned liikmesriigid ja vabatahtlikud algatused on juba teinud. Nii kogemused kui ka arusaamad on olulised tegurid, mis mõjutavad ettevõtjate käitumist ühtsel turul. Samuti teostab komisjon otse või tellib majandusuuringud, mille eesmärk on mõõta riiklike eeskirjade ja vabatahtlike algatustega seotud erinevate tavade mõju mikro- ja makromajanduslikul tasandil.

Mõjuhindangus kindlaks tehtud näitajate kohaselt hindab komisjon kõnealuse poliitika tulemuslikkust, tõhusust, asjakohasust, sidusust ja ELi lisaväärtust ning võib-olla ka muid asjakohaseid hindamiskriteeriume, nagu kasulikkus, võrdsus ja vastuvõetavus või koordineerimine (liikmesriikide eeskirjade ja vabatahtlike iseregulatsiooni algatustega). Need näitajad võivad olla aluseks hinnangule, mis tuleks esitada mitte varem kui kolm aastat pärast direktiivi kohaldamise algust, et tagada piisav andmekogum.

Käesoleva direktiivi puhul ei ole vaja rakenduskava, kuna direktiivi kohaldamisala on piiratud, sellega ei pakuta välja täielikku ühtlustamist ning see ei too kaasa erilisi tehnilisi, nõuetele vastavuse või ajastuse probleeme. Lisaks sellele on direktiiviga ette nähtud mitmed toetusmeetmed ning selles sätestatakse jõustamisasutuste vaheline koostöömehhanism ja veebisaidi loomine selleks otstarbeks.

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**

Rakenduskava käsitlevas jaos esitatud põhjustel ei taotle komisjon liikmesriikidelt ülevõtmise kohta selgitavaid dokumente.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Kavandatud direktiiv koosneb 14 artiklist.

Artiklis 1 määratakse kindlaks direktiivi reguleerimise, mis põhineb osalist (minimaalset) ühtlustamist käsitleval lähenemisviisil, mille kohaselt kehtestatakse kõikides liikmesriikides ebaausate kaubandustavade vastase kaitse miinimumstandardid. Kaitse kehtib ainult toiduainete tarneahelas osalevate VKEdest tarnijate suhtes seoses nendepoolse müügiiga ostjatele, kes ei ole VKEd.

Artiklis 2 on määratletud direktiivi sätetes korduvalt kasutatavad mõisted: „ostja“, „tarnija“, „väike ja keskmise suurusega ettevõtja“, „toiduained“ ja „riknevus“. Need määratlused aitavad määrata kindlaks direktiivi kohaldamisala.

Hõlmatud toodete osas kuuluvad direktiivi alla ELi toimimise lepingu I lisa loetletud ja toiduna kasutamiseks mõeldud põllumajandustooted, sealhulgas kalandus- ja vesiviljelustooted ning toiduna kasutamiseks mõeldud töödeldud põllumajandustooted, st töödeldud toiduaineid, mis ei kuulu juba ELi toimimise lepingu I lisa alla.

Tarnijate ja ostjate suhe koos hõlmatud toodetega on aluseks sellise ulatusega meetmetele, mida kohaldatakse kogu tarneahela suhtes ja mis hõlmavad ebaausaid kaubandustavasid, mis võivad tekitada ahelas tahapoole suunduva ahelreaktsiooni, nii et põllumajandustootjad jäävad otseselt või kaudselt surve alla. Kaitse hõlmab väikesi ja keskmise suurusega põllumajandustootjaid (sealhulgas nende tootjaorganisatsioone, nagu ühistud) ja muid tarneahelasse kuuluvaid VKEdest tarnijaid, samas kui ebaausaid kaubandustavasid käsitlevad eeskirjad piiravad selliste ostjate käitumist, kes ei ole VKEd.

Ettepanekus võetakse arvesse, et ebaausad kaubandustavad ei pruugi alati olla sätestatud kirjalikus lepingus ning neid võib põhimõtteliselt esineda toiduainete tarneahelas tegutseva

ostja ja tarnija vahelise tehingu mis tahes etapis, sealhulgas pärast lepingu sõlmimist tagantjärele.

Kuna toiduainete tarneahel koosneb omavahel seotud vertikaalsetest tarnesuhetest ja ebaausad kaubandustavad, mis esinevad järgnevatel tarneahela tasanditel, võivad avaldada negatiivset mõju põllumajandustootjatele ja üldiselt toiduainete tarneahela tõhususele, ei piiritleta ettepanekus „tarnija“ mõistet põllumajandustootjate ja nende organisatsioonidega, vaid mõiste hõlmab kõiki tarnijaid, s.t toiduainete tarneahelas tegutsevaid tootjaid ja turustajaid, tingimusel et nad on väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad.

VKEsid on palju eelkõige töötlevas sektoris. Ettepanekus võetakse arvesse, et väikesed ja keskmise suurusega vahendajad, kes ei pruugi olla suutelised seisma vastu ebaausatele kaubandustavadele, mida kasutavad muud kui VKEdest ostjad, võivad kanda nendest tavadest tulenevad kulud üle oma tarnijatele, nimelt põllumajandustootjatele. Peale selle võivad keelule toetuda väljaspool liitu asutatud välismaised tarnijad, kui nad müüvad liidus asutatud ostjatele.

Artiklis 3 on loetletud keelustatud ebaausad kaubandustavad. Kuigi lõike 2 kohaselt kuulub see küsimus osapoolte lepinguvabaduse alla, st ebaausate kaubandustavadena kvalifitseerimine jäetakse osapoolte otsustada, tingimusel et selles lepitakse kokku, ei kohaldata lõikes 1 loetletud ebaausate kaubandustavade suhtes poolte lepingulist kaalutlusõigust, kuna need ebaausad kaubandustavad on juba iseenesest ebaõiglast laadi.

Lõikes 1 nimetatud tavade rühm hõlmab ostjatele kehtestatud keeldu maksta oma tarnijale hiljem kui 30 päeva pärast, kui tarne on seotud kiirestiriknevate toodetega. See säte on toiduainesektori suhtes *lex specialis*, mis on ette nähtud ainult kõikide majandussektorite suhtes kohaldatava hilinenud maksete direktiivi maksetingimuste sätete kohta. Nimetatud tavaderühm hõlmab ka tellimuste lühikese etteteatamisajaga tühistamist kiirestiriknevate toodete puhul ning ühepoolseid ja tagasiulatuvaid muudatusi tarnelepingute tingimustes: need tavad kujutavad endast riski eaproportsionaalset jaotamist ostja kasuks, on ilmselgelt ebaõiglased ja peaksid olema keelatud.

Muud tavad, mis on ebaõiglased, kui neid kohaldatakse ilma kokkuleppeta, võivad olla vastuvõetavad ja isegi tuua kaasa vastastikku kasuliku tõhususe, kui osapooled on nendes kokku leppinud. Seepärast tuleks ebaausaid kaubandustavasid käsitlevates eeskirjades neid tavasid erinevalt vaadelda, et tõhusust suurendavate tavade lõpptulemuseks oleksid asjakohased tarded ja hinnad.

Sellise kokkuleppe tingimused peavad olema selged ja mitte kahetimõistetavad. Ebamäärane kokkulepe, mis võimaldaks ühel osapoolel nende tavadega seotud tingimused hiljem kindlaks määrata, oleks ettearvamatu ning seda ei saa seetõttu käsitada hilisema kindlaksmääramise või tava õigustusena, samuti ei takista see asjaomase tava liigitamist ebaausaks kaubandustavaks.

Teine ebaausate kaubandustavade rühm hõlmab müümata või riknenud toodete tagastamist. Tarnija maksed toiduainete ladustamise, väljapanemise või kaubaloetellu lisamise eest võivad tuua kasu mõlemale lepingupartnerile ja seega tuua kaasa mõlema osapoolte jaoks kasuliku olukorra. See kehtib ka müügiendendus- ja turustustegevuse kohta. Tarnija nõudmise korral peab ostja esitama talle hinnangulise maksumõõna. Turustamise ja ladustamise, väljapanemise või kaubaloetellu lisamise korral peab ostja lisama tarnija nõudmise korral ka kuluarvestuse.

Need tavad on vastuvõetavad, kui osapooled on nendes kokku leppinud ning kui toodete ladustamise ja loetellu lisamisega seotud maksete aluseks on objektiivsed ja mõistlikud kuluarvestused. Ka tarnijate panus toodete müügiendendusse või ostjate turustustegevusse võib olla tõhus, kui osapooled on selles kokku leppinud.

Artiklis 4 nõutakse, et liikmesriigid määraksid keelatud ebaausate kaubandustavade eest vastutava pädeva asutuse. Mitmekülgssussäästu saavutamiseks võib pädevaks asutuseks valida olemasoleva jõustamisasutuse näiteks konkurentsioiguse vallast (riiklik konkurentsiamet).

Artiklis 5 käsitletakse kaebusi ja sätestatakse, et jõustamisasutus peab suutma käsitleda konfidentsiaalseid kaebusi ja kaitsta vajaduse korral kaebuse esitaja identiteeti. Ka tootjaorganisatsioonidel ja tootjaorganisatsioonide liitudel peaks olema võimalik jõustamisasutusele kaebust esitada, ja seda mitte üksnes lepingupartneri õigustes, vaid esindades oma liikmete (või oma liikmete liikmete) huve, kui need liikmed on VKEd.

Artikli 6 kohaselt antakse jõustamisasutustele vajalikud volitused algatada uurimine omal algatusel või kaebuse põhjal, koguda teavet, lõpetada rikkumine ja määrata trahve ning avaldada tehtud otsused hoiatava mõju saavutamiseks.

Jõustamisasutuste vaheline koordineerimine ja koostöö on ette nähtud **artikliga 7**. Siia alla kuuluvad komisjoni korraldatavad iga-aastased kohtumised ja jõustamisasutuste esitatavad aastaaruanded. Võimaluse korral peaksid liikmesriikide jõustamisasutused oma uurimistes osutama üksteisele vastastikust abi.

Ettepaneku **artiklis 8** selgitatakse, et liikmesriigid võivad ette näha täiendavad eeskirjad, mille eesmärk on võidelda ebaausate kaubandustavade vastu nii eespool osutatud liidu miinimumstandardi raames kui ka sellest kaugemaleulatuvalt, tingimusel et nende eeskirjade puhul järgitakse siseturu eeskirju.

Artiklis 9 sätestatakse liikmesriikide aruandluskohustused. Sättega nähakse komisjonile ette võimalus võtta selles aruandlusvaldkonnas vastu rakendusakt, milles võidakse täpsustada kasulikud viisid.

Artikliga 10 nähakse ette komiteemenetlus, millega toetatakse komisjoni selles osas.

Artikliga 11 nähakse ette, et komisjon teeb hindamise mitte varem kui kolm aastat pärast käesoleva direktiivi kohaldamise algust ning samuti vahearuande direktiivi ülevõtmise kohta.

Direktiivi ülevõtmist käsitlevad sätted on esitatud **artiklis 12**. Need sätted on direktiivide standardmenetlused.

Artiklis 13 käsitletakse direktiivi jõustumist. **Artiklis 14** sätestatakse, et direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

milles käsitletakse toiduainete tarneahelas ettevõtjatevahelistes suhetes esinevaid ebaausaid kaubandustavasid

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,
võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 43 lõiget 2,
võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,
olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,
võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁷,
võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust⁸,
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt
ning arvestades järgmist:

- (1) Alates 2009. aastast on kolmes komisjoni teatises⁹ keskse teemana käsitletud toiduainete tarneahela toimimist, sealhulgas ebaausate kaubandustavade esinemist. Ebaausaid kaubandustavasid on selles kontekstis määratletud kui tavasid, mis kalduvad suurel määral kõrvale heast äritavast, on vastuolus hea usu ja ausa kauplemise põhimõttega ning mille on ühepoolset kehtestanud üks kaubanduspartner teise suhtes. Komisjon pakkus välja üksikasjad, mis võiksid toiduainete tarneahelas esinevaid ebaausaid kaubandustavasid käsitlevates riiklikes ja vabatahtlikes juhtimisraamistikes olemas olla. Paraku ei ole kõik need üksikasjad saanud liikmesriikide õigusraamistike ja vabatahtlike juhtimissüsteemide osaks ning seetõttu on kõnealuste tavade esinemine jätkuvalt liidu poliitiliste arutelude keskmes.
- (2) Euroopa Parlamendi 2016. aasta juuni resolutsioonis¹⁰ kutsuti komisjoni üles esitama ettepanekut ebaausaid kaubandustavasid käsitleva liidu õigusraamistiku kohta. 2016. aasta detsembris soovitas nõukogu komisjonil teha aegsasti mõjuhindang, et esitada ettepanek liidu õigusraamistiku või muude kui seadusandlike meetmete kohta

⁷ ELT C ..., ..., lk ...

⁸ ELT C ..., ..., lk ...

⁹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Toiduainete tarneahela parem toimimine“ (KOM(2009) 591).

Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Ebaausate kauplemistavade vastu võitlemine ettevõtjatevahelistes toiduainete tarneahelas“ (COM(2014) 472 (final)).

Euroopa Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettevõtjatevaheliste ebaausate kauplemistavade kohta toiduainete tarneahelas (COM(2016) 32 final).

¹⁰ Euroopa Parlamendi 7. juuni 2016. aasta resolutsioon ebaausate kauplemistavade kohta toiduainete tarneahelas (2015/2065(INI)).

ebaausate kaubandustavade käsitlemiseks¹¹. Komisjon on mõjuhinna koostanud ning sellele eelnesid avalik konsultatsioon ja sihtotstarbelised konsultatsioonid.

- (3) Toiduainete tarneahelas osalevad toiduainete tootmise, töötlemise, turustamise, tarnimise ja jaemüügi etappides erinevad ettevõtjad. Tarneahel on ülekaalukalt olulisim kanal, mille kaudu jõuavad toiduained talust toidulauani. Kõnealused ettevõtjad kauplevad toiduainetega, st põllumajanduslike esmatoodetega, sealhulgas kala- ja vesiviljelustooted, mis on loetletud aluslepingu I lisas kui toiduna kasutamiseks mõeldud tooted, ning muud, nimetatud lisas loetlemata toiduained, mis on saadud põllumajandustoodete töötlemisel ja mõeldud toiduna kasutamiseks.
- (4) Kuigi äririsk on omane kogu majandustegevusele, on põllumajandustootmine eriti ebakindel, sest see sõltub bioloogilistest protsessidest, põllumajandustooted on suuremal või vähemal määral kiirestiriknevad ja hooajalised ning põllumajandustootmine sõltub ilmastikutingimustest. Põllumajanduspoliitika on selgelt rohkem turule orienteeritud kui varem, mistõttu on kaitse ebaausate kaubandustavade vastu muutunud olulisemaks toiduainete tarneahelas tegutsevatele ettevõtjatele ning eelkõige põllumajandustootjatele ja nende organisatsioonidele.
- (5) Ettevõtjate arv ja suurus on toiduainete tarneahela eri etappides erinev. Läbirääkimispositsiooni erinevus on seotud sellega, mil määral ettevõtjad on koondunud, ja ebaausate kaubandustavade abil võib tekkida võimalus läbirääkimispositsiooni ebaõiglaseks kasutamiseks. Ebaausad kaubandustavad on eriti kahjulikud toiduainete tarneahelas tegutsevatele väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele. Põllumajanduslike esmatooeteid tarnivad põllumajandustootjad ongi peamiselt väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad.
- (6) Enamikus, kuid mitte kõigis liikmesriikides on olemas riiklikud erieeskirjad, millega kaitstakse tarnijaid ettevõtjatevaheliste ebaausate kaubandustavade eest toiduainete tarneahelas. Kui on olemas võimalus tugineda lepinguõigusele või enesereguleerimise algatustele, piirab selliste õiguskaitsevahendite praktilist väärtust kartus, et kaebuse esitajale makstakse kätte. Seetõttu delegerivad teatavad liikmesriigid, kus on kehtestatud ebaausaid kaubandustavasid käsitlevad erieeskirjad, nende eeskirjade jõustamise haldusametustele. Siiski on ebaausaid kaubandustavasid käsitlevad liikmesriikide eeskirjad – kui need on olemas – väga erinevad.
- (7) Liidu tasandil tuleks kehtestada teatavate ilmselgelt ebaausate kaubandustavade vastase kaitse miinimumstandard, et vähendada selliste tavade esinemist ja aidata kindlustada põllumajandustootjate õiglane elatustase. See peaks tooma kasu kõigile põllumajandustootjatele või toiduaineid tarnivatele füüsilistele või juriidilistele isikutele (sh tootjaorganisatsioonid ja tootjaorganisatsioonide liidud), tingimusel et need isikud vastavad mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratlusele, mis on esitatud komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ¹² lisas. Mikro-, väikesed ja keskmise suurusega tarnijad on ebaausate kaubandustavade suhtes eriti haavatavad ja neil on kõige vähem võimalusi nende tavadega toime tulla, ilma et see mõjutaks negatiivselt nende majanduslikku elujõulisust. Kuna ebaausate kaubandustavade põhjustatud rahaline surve väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele kandub sageli läbi tarneahela ja jõuab põllumajandustootjateni, peaksid ebaausaid kaubandustavasid käsitlevad eeskirjad kaitsma väikesed ja keskmise suurusega tarnijaid ka esmatootmisele järgnevas etappides. Vahendajate kaitse peaks ära

¹¹ [Nõukogu 12. detsembri 2016. aasta järeldused](#), milles käsitletakse põllumajandustootjate positsiooni tugevdamist toiduainete tarneahelas ja ebaausate kaubandustavade vastu võitlemist.

¹² ELT L 124, 20.5.2003, lk 36.

hoidma ka soovimatud tagajärjed (eelkõige põhjendamatu hinnatõus), mis tulenevad kaubavahetuse ümbersuunamisest põllumajandustootjatelt ja nende liitudelt, kes toodavad töödeldud tooteid, kaitsmata tarnijatele.

- (8) Väljaspool liitu asutatud tarnijad, kes müüvad toiduaineid liidus asutatud ostjatele, peaksid saama tugineda liidu miinimumstandardile, et hoida ära soovimatu moonutav mõju, mis tuleneb tarnijate kaitsesest liidus.
- (9) Tuleks kohaldada asjakohaseid eeskirju toiduainete tarneahelas tegutsevate suuremate, st muude kui väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ärikäitumise suhtes, sest just nendel on väikeste ja keskmise suurusega tarnijatega kauplemisel tavaliselt suhteliselt tugevam läbirääkimispositsioon.
- (10) Kuna enamik liikmesriike juba on kehtestanud ebaausaid kaubandustavasid käsitlevad riiklikud eeskirjad (ehkki need on erinevad), on asjakohane kasutada liidu õiguse kohase minimaalse kaitsesstandardi kehtestamise vahendina direktiivi. See peaks võimaldama liikmesriikidel lisada asjakohased eeskirjad oma riigi õiguskorda nii, et saavutatakse ühtne kord. Liikmesriikidel ei tohiks keelata võtta vastu ja kohaldada oma territooriumil rangemaid riiklikke õigusakte, mis kaitsevad väikeseid ja keskmise suurusega tarnijaid ja ostjaid toiduainete tarneahelas ettevõtjatevahelistes suhetes esinevate ebaausate kaubandustavade vastu, tingimusel et peetakse kinni siseturu toimimise suhtes kohaldatavast liidu õigusest.
- (11) Kuna ebaausaid kaubandustavasid võib esineda toiduaine müügi igas etapis, st enne või pärast müügitehingut või selle ajal, peaksid liikmesriigid tagama, et käesoleva direktiivi sätteid kohaldatakse kõnealuste tavade suhtes sõltumata sellest, millises etapis need esinevad.
- (12) Kui otsustatakse selle üle, kas lugeda konkreetset kaubandustava ebaausaks, on oluline vähendada riski, et piiratakse ausate ja tõhusust suurendavate kokkulepete kasutamist osapoolte kokkuleppel. Seetõttu on asjakohane teha vahet tavadel, mis on selgelt ja ühemõtteliselt ette nähtud osapoolte vahel sõlmitud tarnelepingutes, ja tavadel, mis esinevad pärast tehingu alustamist, ilma et nendes oleks enne selgelt ja ühemõtteliselt kokku lepitud. Selle põhjal on võimalik keelustada vaid tarnelepingute asjakohaste tingimuste ühepoolne ja tagasiulatuv muutmine. Siiski loetakse teatavad kaubandustavad ebaausaks juba nende olemuse tõttu ja nende puhul ei tohiks kohaldada osapoolte lepinguvabadust selleks, et nende puhul eeskirjadest erandit teha.
- (13) Selleks et tagada käesolevas direktiivis sätestatud keeldude tõhus jõustamine, peaksid liikmesriigid määrama jõustamise eest vastutava asutuse. Asutusel peaks olema õigus tegutseda omal algatusel või toiduainete tarneahelas esinevatest ebaausatest kaubandustavade mõjutatud osapoolte kaebuste alusel. Kui kaebuse esitaja palub, et tema identiteet jääks konfidentsiaalseks, kuna ta kardab kättemaksu, peaksid liikmesriikide jõustamisasutused sellist soovi austama.
- (14) Kaebused tootjaorganisatsioonidelt või tootjaorganisatsioonide liitudelt võivad aidata kaitsta organisatsiooni selliste üksikliikmete identiteeti, kes on väikesed või keskmise suurusega tarnijad ja kes peavad ennast ebaausate kaubandustavade ohvriks. Liikmesriikide jõustamisasutustel peaks seega olema õigus võtta vastu selliste üksuste kaebusi ja nende põhjal meetmeid võtta, kaitstes samas süüdistatava menetlusõigusi.
- (15) Liikmesriikide jõustamisasutustel peaksid olema vajalikud volitused, et tõhusalt koguda faktilist teavet teabenõuete alusel. Neil peaks olema õigus vajaduse korral nõuda, et keelustatud tava kohaldamine lõpetataks. Hoiatava vahendi (näiteks õigus määrata trahve ja uurimistulemuste avaldamine) olemasolu võib motiveerida käitumist

muutma ja panna osapooli otsima kohtueelseid lahendusi ning seetõttu peaksid sellised vahendid kuuluma jõustamisasutuste volituste hulka. Komisjon ja liikmesriikide jõustamisasutused peaksid tegema tihedat koostööd, et tagada ühtne lähenemisviis käesolevas direktiivis sätestatud eeskirjade kohaldamisel. Eelkõige peaksid jõustamisasutused üksteist vastastikku abistama, näiteks vahetades teavet ja pakkudes abi piiriülestes uurimistes.

- (16) Eeskirjade tõhusa jõustamise hõlbustamiseks peaks komisjon aitama korraldada liikmesriikide jõustamisasutuste kohtumisi, kus saab vahetada parimaid tavasid ja jagada asjakohast teavet. Komisjon peaks looma selliseid vahetusi võimaldava veebisaidi ja seda haldama.
- (17) Käesolevas direktiivis sätestatud eeskirjad ei tohiks kahjustada liikmesriikide võimalust jätta kehtima või edaspidi vastu võtta kaugemale ulatuvaid eeskirju, tingimusel et peetakse kinni siseturu toimimise suhtes kohaldatavast liidu õigusest. Neid eeskirju kohaldataks koos vabatahtlike juhtimismeetmetega.
- (18) Komisjonil peaks olema ülevaade käesoleva direktiivi rakendamisest liikmesriikides. Lisaks peaks komisjonil olema võimalik hinnata käesoleva direktiivi kasulikkust mõju. Sel eesmärgil peaksid liikmesriikide jõustamisasutused esitama komisjonile igaaastased aruanded. Selleks et tagada aruandekohustuse rakendamiseks ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks kasutada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011¹³. Komisjoni peaks kõnealuses menetluses abistama põllumajandusturgude ühise korralduse komitee.
- (19) Toiduainete tarneahelas ettevõtjatevahelistes suhetes esinevate ebaausate kaubandustavade seotud poliitika tõhusa rakendamise huvides peaks komisjon käesoleva direktiivi kohaldamise läbi vaatama ning esitama Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele aruande. Läbivaatamisel peaks pöörama erilist tähelepanu ka sellele, kas edaspidi oleks lisaks väikeste ja keskmise suurusega tarnijate kaitsmisele õigustatud ka toiduainete väikeste ja keskmise suurusega ostjate kaitse,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Reguleerimisese ja kohaldamisala

1. Käesolevas direktiivis sätestatakse miinimumloetelu ebaausatest kaubandustavade, mis on toiduainete tarneahelas ostjate ja tarnijate vahel keelatud, ning nähakse ette nende keeldude jõustamise miinimumeeskirjad ja jõustamisasutuste vahelise koordineerimise kord.
2. Käesolevat direktiivi kohaldatakse teatavate ebaausate kaubandustavade suhtes, mida esineb olukorras, kus tarnija, kes on väike ja keskmise suurusega ettevõtja, müüb toiduaineid ostjale, kes ei ole väike ega keskmise suurusega ettevõtja.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

3. Käesolevat direktiivi kohaldatakse tarnelepingute suhtes, mis on sõlmitud pärast käesoleva direktiivi ülevõtmiseks kehtestatud sätete kohaldamise alguskuupäeva, millele on osutatud artikli 12 lõike 1 teises lõigus.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „ostja“ – liidus asutatud füüsiline või juriidiline isik, kes ostab toiduaineid kaubanduslikul eesmärgil. Mõiste „ostja“ võib hõlmata selliste füüsiliste või juriidiliste isikute rühma;
- b) „tarnija“ – asukohast sõltumatult põllumajandustootja või füüsiline või juriidiline isik, kes müüb toiduaineid. Mõiste „tarnija“ võib hõlmata selliste põllumajandustootjate või selliste füüsiliste või juriidiliste isikute rühma, sealhulgas tootjaorganisatsioone ja tootjaorganisatsioonide liite;
- c) „väike ja keskmise suurusega ettevõtja“ – ettevõtja komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ¹⁴ lisas määratletud mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate tähenduses;
- d) „toiduained“ – aluslepingu I lisas loetletud tooted, mis on ette nähtud kasutamiseks toiduna, ning kõnealuses lisas loetlemata tooted, mis on saadud nimetatud toodete töötlemisel ja ette nähtud kasutamiseks toiduna;
- e) „kiirestiriknevad toiduained“ – toiduained, mis muutuvad inimtoiduks kõlbmatuks, kui neid ei ladustata, töödelda, pakendada või säilitata muul viisil, et hoida ära nende kõlbmatuks muutumine.

Artikkel 3

Ebaausate kaubandustavade keelustamine

1. Liikmesriigid tagavad, et keelustatakse järgmised kaubandustavad:

- a) ostja maksab tarnijale kiirestiriknevate toiduainete eest hiljem kui 30 kalendripäeva jooksul pärast tarnijalt arve saamist või hiljem kui 30 kalendripäeva jooksul pärast kiiresti riknevate toiduainete tarnimise kuupäeva, olenevalt sellest, kumb kuupäev on hilisem. Kõnealune keeld ei piira järgmist:
  - hilinenud maksete tagajärjed ja hilinenud maksete korral võetavad meetmed, mis on sätestatud direktiivis 2011/7/EL;
  - ostja ja tarnija võimalus leppida kokku väärtuse jaotamise klauslis Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013¹⁵ artikli 172a tähenduses;

¹⁴ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratluse kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671).

- b) ostja tühistab kiirestiriknevate toiduainete tellimused nii lühikese etteteatamisega, et ei saa eeldada, et tarnijal õnnestub leida neile toodetele muid turustus- või kasutusvõimalusi;
  - c) ostja muudab ühepoolset ja tagasiulatavalt tarnelepingu tingimusi, mis on seotud tarnete ja kohaletoimetamise sageduse, aja või mahuga, toiduainete kvaliteedinõuete või hindadega;
  - d) tarnija maksab toiduainete raiskumise eest, mis on toimunud ostja ruumides, kuid mitte tarnija hooletuse või süü tõttu.
2. Liikmesriigid tagavad, et kui järgmistes kaubandustavades ei ole tarnelepingu sõlmimisel selgelt ja ühemõtteliselt kokku lepitud, siis on need keelatud:
- a) ostja tagastab tarnijale müümata jäänud toiduained;
  - b) ostja nõuab tarnijalt tarnija toiduainete ladustamise, väljapanemise või kaubaloetellu lisamise eest tasu;
  - c) tarnija kannab ostja poolt müüdavate toiduainete müügiedenduse kulud. Kui müügiedenduse algatajaks on ostja, määrab ta enne müügiedenduse algust kindlaks edenduse ajavahemiku ja tellitavate toiduainete eeldatava koguse;
  - d) tarnija kannab ostja poolt müüdavate toiduainete turustamise kulud.
3. Kui ostja nõuab lõike 2 punktides b, c ja d kirjeldatud olukordades tasu maksmist, esitab ta tarnijale viimase nõudmisel hinnangulise maksesumma ühiku kohta või üldise maksesumma, olenevalt sellest, kumb on asjakohane, ning kui tegemist on lõike 2 punktides b ja d kirjeldatud olukordadega, esitab ostja ka hinnangulised kulud ja nende kulude põhjenduse.
4. Liikmesriigid tagavad, et lõigetes 1 ja 2 sätestatud keelud on üldist kehtivust omavad sätted, mida kohaldatakse igas olukorras, mis kuulub nende kohaldamisalasse, olenemata sellest, millist õigust pooltevahelise tarnelepingu suhtes muidu kohaldatakse.

Artikkel 4

Jõustamisasutuse määramine

Iga liikmesriik määrab avaliku sektori asutuse, kes tagab artiklis 3 sätestatud keeldude järgimise riigi tasandil (edaspidi „jõustamisasutus“).

Artikkel 5

Kaebused ja konfidentsiaalsus

1. Tarnija esitab kaebuse selle liikmesriigi jõustamisasutusele, kus on asutatud ostja, kelle puhul kahtlustatakse keelatud kaubandustava kasutamist.
2. Kaebusi võivad esitada tootjaorganisatsioonid või tootjaorganisatsioonide liidud, kelle liige (liikmed) või liikmete liige (liikmed) leiab (leiavad), et keelatud kaubandustava teda (neid) mõjutab.
3. Jõustamisasutus tagab kaebuse esitaja taotluse korral viimase identiteedi konfidentsiaalsuse ja mis tahes muu sellise teabe konfidentsiaalsuse, mille

avalikustamist peab kaebuse esitaja oma huve kahjustavaks. Kaebuse esitaja täpsustab sellise teabe võimalikus konfidentsiaalsustatluses.

4. Kui jõustamisasutus leiab, et kaebuse põhjal meetmete võtmiseks ei ole piisavalt alust, teavitab ta kaebuse esitajat sellise seisukoha põhjustest.

Artikkel 6

Jõustamisasutuse volitused

Liikmesriigid tagavad, et jõustamisasutusel on asjakohased vahendid, ja annavad jõustamisasutusele järgmised volitused:

- a) algatada ja teostada uurimisi omal algatusel või kaebuse põhjal;
- b) nõuda ostjatelt ja tarnijatelt kogu vajaliku teabe esitamist, et teostada keelatud kaubandustavadega seotud uurimisi;
- c) teha otsuseid artiklis 3 sätestatud keeldude rikkumise kohta ja nõuda ostjalt keelatud kaubandustava praktiseerimise lõpetamist. Pädev asutus võib keelduda sellise otsuse tegemisest, kui sellega kaasneks risk avaldada kaebuse esitaja identiteet või muu teave, mille avalikustamist peab kaebuse esitaja oma huve kahjustavaks, tingimusel et kaebuse esitaja on sellise teabe artikli 5 lõike 3 kohaselt täpsustanud;
- d) määrata rikkumise toimepanijale rahatrahv. Trahv peab rikkumise laadi, kestust ja raskust arvesse võttes olema tõhus, proportsionaalne ja hoiatav;
- e) avaldada punktidega c ja d seotud otsused;
- f) teavitada ostjaid ja tarnijaid jõustamisasutuse tegevusest iga-aastaste aruannete kaudu, milles tuleb muu hulgas esitada saadud kaebuste arv ning kirjeldada asutuse algatatud ja lõpetatud uurimisi. Aruanne peab sisaldama iga uurimise sisukokkuvõtet ja selle tulemust.

Artikkel 7

Jõustamisasutuste koostöö

1. Liikmesriigid tagavad, et jõustamisasutused teevad omavahel tõhusalt koostööd ja abistavad üksteist vastastikku piiriülestes uurimistes.
2. Jõustamisasutused saavad kord aastas kokku, et arutada käesoleva direktiivi kohaldamist, võttes aluseks artikli 9 lõikes 1 osutatud aastaaruanded ja parimad tavad direktiiviga hõlmatud valdkonnas. Neid koosolekuid korraldab komisjon.
3. Komisjon loob veebisaidi, mis võimaldab jõustamisasutustel ja komisjonil vahetada teavet, eelkõige seoses iga-aastaste koosolekutega, ja haldab seda veebisaiti.

Artikkel 8

Siseriiklikud eeskirjad

Liikmesriigid võivad ette näha eeskirjad, mille eesmärk on võidelda ebaausate kaubandustavadega ning mis lähevad kaugemale artiklites 3, 5, 6 ja 7 sätestatud eeskirjadest, tingimusel et need siseriiklikud eeskirjad on kooskõlas siseturu toimimise eeskirjadega.

Artikkel 9

Liikmesriikide aruandlus

1. Liikmesriigid saadavad komisjonile iga aasta 15. märtsiks aruande, milles käsitletakse ettevõtjatevahelisi ebaausaid kaubandustavasid toiduainete tarneahelas. Kõnealune aruanne peab eelkõige sisaldama kõiki asjakohaseid andmeid käesoleva direktiiviga ette nähtud eeskirjade kohaldamise ja jõustamise kohta asjaomases liikmesriigis varasemal aastal.
2. Komisjon võib vastu võtta rakendusakte, milles sätestatakse
  - a) eeskirjad teabe kohta, mis on vajalik lõike 1 kohaldamiseks;
  - b) esitatava teabe haldamise kord ning eeskirjad teabe sisu ja vormi kohta;
  - c) teabe või dokumentide liikmesriikidele, rahvusvahelistele organisatsioonidele, kolmanda riigi pädevatele asutustele või avalikkusele edastamise ja kättesaadavaks tegemise kord, võttes arvesse põllumajandustootjate ja ettevõtjate isikuandmete kaitset ning õigustatud huvi kaitsta oma ärisaladusi.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 10 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 10

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab põllumajandusturgude ühise korralduse komitee, mis on loodud määruse (EL) nr 1308/2013 artikliga 229. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 11

Hindamine

1. Komisjon teostab hiljemalt kolm aastat pärast käesoleva direktiivi kohaldamise alguskuupäeva direktiivi hindamise ja esitab aruande peamiste järelduste kohta Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.
2. Liikmesriigid esitavad komisjonile teabe, mida on vaja nimetatud aruande koostamiseks.
3. Kuus kuud pärast käesoleva direktiivi ülevõtmiskuupäeva esitab komisjon vahearuande direktiivi ülevõtmise ja rakendamise seisu kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

Artikkel 12

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid võtavad vastu ja avaldavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt kuus kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist. Nad edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Nad hakkavad kõnealuseid norme kohaldama 12 kuu möödumisel käesoleva direktiivi jõustumisest.

Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetavate põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 13

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub viiendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 14

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

- 1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus
- 1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad
- 1.3. Ettepaneku/algatuse liik
- 1.4. Eesmärgid
- 1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendus
- 1.6. Meetme kestus ja finantsmõju
- 1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid

2. HALDUSMEETMED

- 2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad
- 2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem
- 2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

- 3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub
- 3.2. Hinnanguline mõju kuludele
  - 3.2.1. *Üldine hinnanguline mõju kuludele*
  - 3.2.2. *Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele*
  - 3.2.3. *Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele*
  - 3.2.4. *Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga*
  - 3.2.5. *Kolmandate isikute rahaline osalus*
- 3.3. Hinnanguline mõju tuludele

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV, milles käsitletakse toiduainete tarneahelas ettevõtjatevahelistes suhetes esinevaid ebaausaid kaubandustavasid.

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

Põllumajanduspoliitika
Konkurentsipoliitika

1.3. Ettepaneku/algatuse liik

X Ettepanek/algatus käsitleb **uut meetet**

Ettepanek/algatus käsitleb **uut meetet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest**¹⁶

Ettepanek/algatus käsitleb **olemasoleva meetme pikendamist**

Ettepanek/algatus käsitleb **ümbersuunatud meetet**

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Komisjoni mitmeaastased strateegilised eesmärgid, mida ettepaneku/algatuse kaudu täidetakse

Ettepaneku eesmärk on vähendada ebaausaid kaubandustavasid, mis tulenevad läbirääkimispositsioonide ebavõrdsusest toiduainete tarneahelas, ning aidata saavutada president Jean-Claude Junckeri neljandat prioriteeti, milleks on „süvendatud ja õiglasem siseturg tugevama tööstusbaasiga“ ja mis väljendub ühise põllumajanduspoliitika üldeesmärgis „elujõuline toiduainetööstus“.

1.4.2. Erieesmärgid

Erieesmärk nr
Säilitada turu stabiilsus
Suurendada põllumajandustootjate sissetulekut
Parandada põllumajanduse konkurentsivõimet

¹⁶ Vastavalt finantsmääruse artikli 54 lõike 2 punktide a või b.

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Täpsustage, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

1. Vähendada ebaausate kaubandustavade esinemist
2. Aidata kaasa võrdsete tingimuste loomisele
3. Võimaldada tõhusat õiguskaitsset

Mõju: põllumajandustootjate positsiooni paranemine toiduainete tarneahelas ja sellega kaasnev positiivne mõju põllumajandustootjate sissetulekule.

1.4.4. Tulemus- ja mõjunäitajad

Täpsustage, milliste näitajate alusel hinnatakse ettepaneku/algatuse elluviimist.

1. Iga asjaomase ebaausa kaubandustava esinemine, millest ettevõtjad on teatanud (tavadest teatanud ettevõtjate osakaal ja esinemise teatatud sagedus; kulud, mida ebaausatest kaubandustavadest arvatakse tulenevat)

1. Nõuete täitmisega seotud kulud ettevõtjatele

1. Kaubavahetuse ümbersuunamise potentsiaalne kahjulik mõju kaitstud isikutele

2. Ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate eeskirjade kohaldamise ühtlustamine (nt siseriiklike eeskirjade muutmine, et tavasid ühtlustada)

2. Parimaid tavasid käsitlevate vastuvõetud soovitude arv

2. Deklareeritud halduskulud liikmesriikide jaoks

2. Tootmiskulude ja jaehindade suhteline muutumine

3. Laekunud kaebuste arv (anonüümsete või mitte)

3. Vahenduskohtumiste arv, kui see on asjakohane

3. Algatatud uurimiste arv (omal algatusel või taotluse põhjal)

3. Nende juhtumite osakaal, mille puhul tuvastati rikkumine

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendus

1.5.1. Lühivi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused

Käesoleva ettepaneku eesmärk on vähendada ebaausaid kaubandustavasid toiduainete tarneahelas, tagades kogu ELis miinimumtasemel kaitse sellise raamistiku kaudu, millega tunnistatakse õigusvastaseks kõige kahjustavamad ebaausad kaubandustavad ja tagatakse õiguskaitsse võimalus. Ettepanekuga parandatakse ka toiduainete tarneahela toimimist üldiselt, kuna kõrvaldatakse selle tõhusust takistav asjaolu.

1.5.2. *Euroopa Liidu meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.*

Euroopa tasandi meetme põhjused (eelhindamine)

Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 39 on täpsustatud, et ühise põllumajanduspoliitikaga tagatakse põllumajandusega tegeleva rahvastikuosa rahuldav elatustase. ELi toimimise lepingu artiklis 40 on sätestatud, et ühine turukorraldus välistab igasuguse põllumajandustootjate vahelise diskrimineerimise. ELi toimimise lepingu artiklis 43 on täpsustatud, et ühine turukorraldus tagab liidu piires samasugused kaubandustingimused, kui on riigi siseturul.

Enamik liikmesriike on kehtestanud ebaausaid kaubandustavasid käsitlevad eeskirjad, kuid lähenevad probleemile erinevalt ja sellega seotud meetmed ei ole ühtlustatud; liikmesriikidel puuduvad koordineerimismehhanismid ja ajendid oma tegevust ühtlustada. Selleks et saavutada ebaausate kaubandustavade vastu kogu ELis üksnes miinimumtasemel kaitse ja tagada kõigile tootjatele võrdsed tingimused, on vaja ELi meetmeid.

Oodatav liidu tekitatud lisaväärtus (järelhindamine)

Minimaalne kaitse toiduainete tarneahelas esinevate ebaausate kaubandustavade vastu kõigis liikmesriikides ning seeläbi paremini toimiv ja tõhusam toiduainete tarneahel. Põllumajandustootjatele võrdsed tingimused.

1.5.3. *Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid*

Ostjate ja tarnijate läbirääkimispositsioon võib olla ebavõrdne ning tuua kaasa ebaausad kaubandustavad, mis seavad surve alla nendest tavadest mõjutatud tarnijate kasumi ja võivad põhjustada ressursside ümberpaigutamise, mis vähendab toiduainete tarneahela tõhusust.

Eriti haavatavad on tarnijad, sest nad sõltuvad oma toodete tarbijani viimisel sageli tarneahela lõpus asuvatest suurematest partneritest ja pikkadest viivitustest tootmises, ning kuna paljud nende tooted on kiiresti riknevad, on nende tegutsemisruum piiratud.

Käesolev ettepanek on pikema arutelu tulemus. 2013. aastal korraldas komisjon avaliku konsultatsiooni kõnealusel teemal ning 2016. aastal kutsusid nii Euroopa Parlament, nõukogu kui ka Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee üles võtma meetmeid ebaausate kaubandustavade vastu võitlemiseks.

1.5.4. *Kooskõla ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega*

Ettepanekuga täiendatakse kehtivaid ELi eeskirju ettevõtjate ja tarbijate vaheliste ebaausate kaubandustavade kohta; ettevõtjatevaheliste ebaõigluste kaubandustavade kohta horisontaalsed ELi eeskirjad seni puuduvad. Ettepanekuga täiendatakse ka muid ettevõtjate jaoks olulisi valdkondi, mille suhtes juba kohaldatakse ühiseid eeskirju, näiteks konkurentsi-, riigiabi- ja turustusnorme.

1.6. Meetme kestus ja finantsmõju

Piiratud kestusega ettepanek/algatus

- Ettepanek/algatus hõlmab ajavahemikku [PP/KK]AAAA–[PP/KK]AAAA
- Finantsmõju avaldub ajavahemikul AAAA–AAAA

Piiramatu kestusega ettepanek/algatus

- Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku AAAA–AAAA,
- millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid¹⁷

Otsene eelarve täitmine komisjoni poolt

- oma talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;
- rakendusametite kaudu

Eelarve täitmine koostöös liikmesriikidega

Kaudne eelarve täitmine, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

- kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;
- rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (täpsustage);
- Euroopa Investeerimispannale (EIP) ja Euroopa Investeerimisfondile (EIF);
- finantsmääruse artiklites 208 ja 209 nimetatud asutustele;
- avalik-õiguslikele asutustele;
- avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, kuivõrd nad esitavad piisavad finantstagatised;
- liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kes esitavad piisavad finantstagatised;
- isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ÜVJP erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.
- *Mitme eelarve täitmise viisi valimise korral esitage üksikasjad rubriigis „Märkused“.*

Märkused

¹⁷ Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele on selgitatud veebisaidil <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

Täpsustage tingimused ja sagedus.

Kord aastas.

Liikmesriigid saadavad Euroopa Komisjonile iga aasta 15. märtsiks aastaaruande, kasutades selleks infotehnoloogiapõhist süsteemi. Aruanne peab eelkõige sisaldama kõiki asjakohaseid andmeid käesoleva direktiivi kohaste eeskirjade kohaldamise ja jõustamise kohta.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem

2.2.1. *Haldusviisi(de), rahaliste vahendite rakendamise mehhanismi(de), makseviiside ja kavandatava kontrollistrateegia põhjendus*

Ettepanekus sisalduvate eeskirjadega seotud üldised riskid, mida on võimalik välja selgitada, seonduvad ettepaneku tulemuslikkusega, mitte aga ELi kuludega, kui arvestada asjaga seonduvaid suhteliselt väheolulisi summasid.

Riskid võivad olla seotud puudujääkidega haldusliku jõustamisasutuse tegevuses, sealhulgas kaebuste käsitlemine ja konfidentsiaalsus, liikmesriikide aruandlus ja komisjonipoolne järelevalve.

Aastaaruanded, iga-aastane koosolek ja spetsiaalne veebisait peaksid tagama asjakohased järelmeetmed, mis on seotud direktiivi rakendamisega ELi liikmesriikides.

2.2.2. *Kindlakstehtud riske käsitlev teave ja sisekontrollisüsteem(id) nende riskide leevendamiseks*

Käesoleva ettepanekuga hõlmatud kulusid rakendab komisjon otsese halduse kaudu kooskõlas määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 (mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju – finantsmäärus) artiklis 32 sätestatud põhimõtetega.

Nagu on nõutud finantsmääruses, on põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi peadirektor kehtestanud poliitiliste ja kontrollieesmärkide saavutamiseks sobivad organisatsioonilise struktuuri ja sisekontrolliprotsessid kooskõlas komisjoni poolt vastu võetud sisekontrollistandarditega ning poliitika toimumiskeskonnaga seotud riske arvesse võttes.

2.2.3. *Kontrollide kulutõhususe hindamine ja põhjendus („kontrollikulude ja seonduvate hallatavate fondide väärtuse suhe“) ning eeldatava veariski taseme prognoos (maksmise ja sulgemise ajal)*

Uue direktiiviga seotud maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kontroll on hõlmatud komisjonipoolse otsese eelarve täitmise olemasolevate sätetega.

Käesoleva ettepanekuga hõlmatud kulud ei too kaasa veamäära suurenemist Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi puhul, võttes arvesse asjaga seotud väheolulisi summasid ja rakendamise viisi (otsene eelarve täitmine).

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

Täpsustage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias sisalduvad meetmed.

Komisjon astub vajalikke samme selle tagamiseks, et käesoleva direktiivi raames rahastatavate meetmete rakendamisel kaitstakse liidu finantshuve pettuste, korrupsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse eest ennetusmeetmete, tõhusa kontrolli teostamise ja eeskirjade eiramise avastamise korral alusetult väljamakstud summade sissenõudmisega ning vajaduse korral tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate haldus- ja rahaliste karistustega kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 325, nõukogu määrusega (EÜ) nr 2988/95 (Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta) ning liidu üldeelarve suhtes kohaldatava finantsmääruse IV jaotisega.

Komisjonil või tema esindajatel ja kontrollikojal on õigus auditeerida dokumentide põhjal ja kohapeal kõiki töövõtjaid ja alltöövõtjaid, keda on rahastatud liidu vahenditest. Euroopa Pettustevastasele Ametile (OLAF) antakse volitus korraldada sellise rahastamisega otseselt või kaudselt seotud ettevõtjate kohapealseid kontrolle kooskõlas nõukogu 11. novembri 1996. aasta määruses (EÜ) nr 2185/96 sätestatud korraga, et teha kindlaks, kas esineb pettust. Määruse rakendamisest tulenevate otsuste ja lepingutega antakse komisjonile, sealhulgas OLAFile, ning kontrollikojale selge sõnaga õigus selliseks auditeerimiseks ja kohapealseks kontrolliks.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

- Olemasolevad eelarveread

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriikide ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa.

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Assigneeringute liik	Rahaline osalus			
			EFTA riigid ¹⁹	kandidaatriigid ²⁰	kolmandad riigid	finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkti b tähenduses
	Rubriik 2: jätkusuutlik kasv: loodusvarad Rubriik 5: halduskulud	Liigendatud/liigendamata ¹⁸				
	05 01 02 11 – Põllumajanduse ja maaelu arengu poliitikavaldkonna koosseisuvälised töötajad ja muud juhtimiskulud 05 08 09 Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond (EAGF) — Operatiivne tehniline abi	Liigendamata	EI	EI	EI	EI

¹⁸ Liigendatud assigneeringud / liigendamata assigneeringud.

¹⁹ EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

²⁰ Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaatriigid.

3.2. Hinnanguline mõju kuludele

3.2.1. Üldine hinnanguline mõju kuludele

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	2	Jätkusuutlik kasv: loodusvarad
---	---	--------------------------------

Põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat			Aasta 2020 ²¹	Aasta 2021	Aasta 2022	Aasta 2023	Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vrd punkt 1.6)	KOKKU
• Tegevusassigneeringud								
05 08 09 Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond (EAGF) – Operatiivne tehniline abi	Kulukohustused	(1)	0,05	0,05	0,05	0,05	Direktiivi kehtivuse ajal	Indekseeritakse
	Maksed	(2)	0,05	0,05	0,05	0,05	Direktiivi kehtivuse ajal	Indekseeritakse
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud ²²								
		(3)	–	–	–	–		
Põllumajanduse peadirektoraadi assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	=1+3	0,05	0,05	0,05	0,05	Direktiivi kehtivuse ajal	Indekseeritakse
	Maksed	=2+3	0,05	0,05	0,05	0,05	Direktiivi kehtivuse ajal	Indekseeritakse

²¹ 2020. aastal alustatakse ettepaneku/algatuse rakendamist.

²² Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised B.A read), otsene teadustegevus, kaudne teadustegevus.

• Tegevusassigneeringud KOKKU	Kulukohustused	(4)	0,05	0,05	0,05	0,05	Direktiivi kehtivuse ajal			Indekseeritakse
	Maksed	(5)	0,05	0,05	0,05	0,05	Direktiivi kehtivuse ajal			Indekseeritakse
• Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud KOKKU		(6)	–	–	–	–				
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 2 assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	=4+ 6	0,05	0,05	0,05	0,05	Direktiivi kehtivuse ajal			Indekseeritakse
	Maksed	=5+ 6	0,05	0,05	0,05	0,05	Direktiivi kehtivuse ajal			Indekseeritakse

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	5	„Halduskulud“
---	----------	---------------

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		Aasta 2020	Aasta 2021	Aasta 2022	Aasta 2023	Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vrd punkt 1.6)	KOKKU
Põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat							
• Inimressursid		0,215	0,215	0,215	0,215	Direktiivi kehtivuse ajal	Indekseeritakse
• Muud halduskulud (üks jõustamisasutuste ekspertidega kohtumine aastas)		0,017	0,017	0,017	0,017	Direktiivi kehtivuse ajal	Indekseeritakse
Põllumajanduse peadirektoraat KOKKU	Assigneeringud	0,232	0,232	0,232	0,232	0,232	Indekseeritakse

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 5 assigneeringud KOKKU	(Kulukohustused kokku = maksed kokku)	0,232	0,232	0,232	0,232	0,23	Indekseeritakse
---	---------------------------------------	-------	-------	-------	-------	------	-----------------

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		Aasta 2020 ²³	Aasta 2021	Aasta 2022	Aasta 2023	Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vrd punkt 1.6)	KOKKU
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE 1–5 assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	0,282	0,282	0,282	0,282	Direktiivi kehtivuse ajal	Indekseeritakse
	Maksed	0,282	0,282	0,282	0,282	Direktiivi kehtivuse ajal	Indekseeritakse

²³ 2020. aastal alustatakse ettepaneku/algatuse rakendamist.

3.2.2. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele

- Ettepanek/algatus ei hõlma tegevusassigneeringute kasutamist
- Ettepanek/algatus hõlmab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

kulukohustuste assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Täpsustage eesmärgid ja väljundid ↓			Aasta 2020		Aasta 2021		Aasta 2022		Aasta 2023		Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vrd punkt 1.6)						KOKKU		
	VÄLJUNDID																		
	Väljundi liik ²⁴	Keskmine kulu	Väljundite arv	Kulu	Väljundite arv	Kulu	Väljundite arv	Kulu	Väljundite arv	Kulu	Väljundite arv	Kulu	Väljundite arv	Kulu	Väljundite arv	Kulu	Väljundite arv	Kulu	Väljundite arv kokku
Kõigi kolme ERIEESMÄRGID ²⁵																			
Veebisaidi koostamine ja haldamine	Veebisaidi kasutamine	0,05	1	0,05	1	0,05	1	0,05	1	0,05	Direktiivi kehtivuse ajal							Indekseeritakse	
Erieesmärgid kokku			1	0,05	1	0,05	1	0,05	1	0,05	Direktiivi kehtivuse ajal							Indekseeritakse	
KULUD KOKKU			1	0,05	1	0,05	1	0,05	1	0,05	Direktiivi kehtivuse ajal							Indekseeritakse	

²⁴ Väljunditena käsitatakse tarnitavaid tooteid ja osutatavaid teenuseid (nt rahastatud üliõpilasvahetuste arv, ehitatud teede pikkus kilomeetrites jms).

²⁵ Vastavalt punktis 1.4.2 nimetatud erieesmärkidele: veebisait on mõeldud teabevahetuseks liikmesriikide asutuste ja komisjoni talituste vahel ning aitab kogu ELis parandada põllumajandustootjate positsiooni toidutarneahelas, suurendada nende konkurentsivõimet ja sissetulekut ning säilitada turu stabiilsust.

3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele

3.2.3.1. Kokkuvõte

- Ettepanek/algatus ei hõlma haldusassigneeringute kasutamist
- Ettepanek/algatus hõlmab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta 2020 ²⁶	Aasta 2021	Aasta 2022	Aasta 2023	Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vrd punkt 1.6)	KOKKU
--	-----------------------------	---------------	---------------	---------------	---	-------

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 5							
Inimressursid	0,215	0,215	0,215	0,215	Direktiivi kehtivuse ajal		Indekseeri takse
Muud halduskulud	0,017	0,017	0,017	0,017	Direktiivi kehtivuse ajal		Indekseeri takse
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 5 vahesumma	0,232	0,232	0,232	0,232		0,232	Indekseeri takse

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 5 välja jäävad kulud ²⁷							
Inimressursid							
Muud halduskulud							
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 5 väljajäävate kulude vahesumma							

KOKKU	0,232	0,232	0,232	0,232		0,232	Indekseeri takse
--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--	--------------	-------------------------

Personali ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused kaetakse asjaomase peadirektoraadi poolt kõnealuse meetme haldamiseks juba antud ja/või ümberpaigutatud assigneeringute raames, täiendades neid vajaduse korral täiendavate assigneeringutega, mida võidakse anda haldavale peadirektoraadile iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades eelarvepiirangutega.

²⁶ 2020. aastal alustatakse ettepaneku/algatuse rakendamist.

²⁷ Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised B.A read), otsene teadustegevus, kaudne teadustegevus.

3.2.3.2. Hinnanguline personalivajadus

- Ettepanek/algatus ei hõlma personali kasutamist.
- Ettepanek/algatus hõlmab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina

	Aasta 2020	Aasta 2021	Aasta 2022	Aast a 2023	Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vrd punkt 1.6)		
• Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)							
05 01 01 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)	1,5	1,5	1,5	1,5	Direktiivi kehtivuse ajal		
XX 01 01 02 (delegatsioonides)							
XX 01 05 01 (kaudne teadustegevus)							
10 01 05 01 (otsene teadustegevus)							
• Koosseisuvälise personal (täistööajale taandatud töötajad)²⁸							
XX 01 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud)							
XX 01 02 02 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud ja noored eksperdid delegatsioonides)							
XX 01 04 yy ²⁹	- peakorteris						
	- delegatsioonides						
XX 01 05 02 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud ekspertid ja renditööjõud kaudse teadustegevuse valdkonnas)							
10 01 05 02 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud ekspertid ja renditööjõud otsese teadustegevuse valdkonnas)							
Muu eelarverida (täpsustage)							
KOKKU	1,5	1,5	1,5	1,5	Direktiivi kehtivuse ajal		

XX osutab asjaomasele poliitikavaldkonnale või eelarvejaotisele.

Personalivajadused kaetakse juba meedet haldavate peadirektoraadi töötajatega ja/või töötajate ümberpaigutamise teel peadirektoraadi siseselt. Vajaduse korral võidakse personali täiendada meedet haldavale peadirektoraadile iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	3 AD-kategooria ametnikku osalise tööajaga 50 %
Koosseisuvälised töötajad	

3.2.4. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

- Ettepanek/algatus on kooskõlas kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga.

²⁸ Lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud, noored eksperdid delegatsioonides.

²⁹ Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuväliste töötajate ülempiiri arvestades (endised BA read).

- Ettepanekuga/algatusega kaasneb mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi ümberplaneerimine.
- Ettepanek/algatus eeldab paindlikkusinstrumendi kohaldamist või mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamist.

3.2.5. *Kolmandate isikute rahaline osalus*

- Ettepanek/algatus ei hõlma kolmandate isikute poolset kaasrahastamist.

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

- X Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele.